Дім сад город

4

2002

Юридичні консультації

Рубрику веде І.Миронець, канд. юр. наук

Право на виділення земельної ділянки

Чи має право голова сільської ради самочинно виділяти земельну ділянку у користування громадянинові і в яких розмірах?

Кому в селі належить право передавати земельні ділянки громадянам у власне користування?

Г.Данилейко,
Київщина

За переходу права власності на будівлі та споруди на підставі цивільно-правових угод до нового власника переходить і земельна ділянка, яка була у власності (користуванні) попереднього землекористувача.

Ухвала місцевої ради про приватизацію земельних ділянок приймається на підставі технічних матеріалів та документів, що підтверджують розмір земельної ділянки (ст. 118 Земельного кодексу України). Ваш батько користувався земельною ділянкою розміром 0,20 га . Цим і пояснюється ухвала сільської ради про надання Вам земельної ділянки розміром 0,20 га.

Необхідно мати на увазі, що рішення з питань земельних відносин приймає орган місцевого самоврядування за місцем розташування земельні ділянки, а не особисто його голова.

У разі відмови у передачі земельної ділянки чи залишення заяви без розгляду питання розв'язується у судовому порядку.

Відповідно до Земельного кодексу України (ст. 12) розпорядження землями територіальних громад належить до повноважень сільських рад.

Сільські ради розв'язують питання щодо передачі земельних ділянок у власність, а також надання їх у користування, організації землеустрою, а також вилучення (якщо земельна ділянка перебуває у користуванні) або викупу земельної ділянки у власника для суспільних потреб територіальної громади села.

Організація використання земель житлової та громадської забудови здійснюється відповідно до плану земельно-господарського устрою населеного пункту з дотриманням державних стандартів і норм, регіональних та місцевих правил забудови.

Чи належить трактор пайщику?

Чи має право керівництво сільгосппідприємства складати списки для виділення земельного паю громадянам у різні роки? Скажімо, у 1996 році склали такі списки, а в 2000-му році склали ще раз. Таким чином на виділення земельних паїв уже є два списки і в цьому, другому, пайщиків стало менше, ніж їх було в першому.

Чи мають право на солому й сіно власники господарств із пайових земель, якими володіє сільгосппідприємство?

Чи зобов'язане сільгосппідприємство виділяти пайщикам трактор або інші механізми для користування у власному господарстві?

О.Стешенко,
Харківська обл.

Право на земельну частку (пай) мають тільки члени сільськогосподарського підприємства, землі якого приватизовані.

Право на земельну частку (пай) виникає з часу передачі земель у колективну власність сільськогосподарського підприємства, що посвідчується Державним актом на право колективної власності на землю згідно з датою видачі (затвердження) цього акта.

Власник земельного паю чи сертифіката на право на земельну частку (пай) може передати його на умовах оренди сільськогосподарському підприємству, в якому працює, чи іншому підприємству, фермерському господарству.

В договорі оренди передбачаються умови, на яких передається земельний пай орендареві.

Тому на питання, чи повинен орендар виділяти трактор для обробітку присадибної ділянки, корми для худоби орендодавця і в якій кількості, вирішується сторонами під час укладання договору оренди.

Від вітчизняного виробника

Потейтин

(ТУ У 88-264-12-93)

Екологічно безпечний комплекс синтетичних регуляторів росту. Один з найефективніших регуляторів росту картоплі. Забезпечує ранні й дружні сходи. Сприяє збільшенню кількості столонів та формуванню листя з пластинками більшої площі, які активізують процеси фотосинтезу. Підвищує стійкість рослин до несприятливих погодних умов та грибних захворювань.

Залежно від сорту та репродукції збільшує продуктивність 1 га посівів картоплі на 3—5 т. Підвищує вихід товарної продукції та сприяє кращому її зберіганню, збільшує вміст у бульбах сухих речовин, крохмалю, вітамінів.

Способи застосування

Потейтин застосовується шляхом обприскування бульб перед висаджуванням у грунт або безпосередньо під час висаджування пристроями картоплесаджалок та обприскуванням рослин у фазі бутонізації — початку цвітіння. З метою економії та зняття фітотоксичного ефекту обробку рослин рекомендується проводити баковою сумішшю регулятора росту із засобами захисту від колорадського жука або фітофторозу. Обробку необхідно проводити у ранкові або вечірні години.

Норми витрати

Для обробки 1 т бульб використовують препарат з масою діючої речовини 100 мг, розчинений у 20 л води.

Форми випуску

Ампули з масовою часткою діючої речовини (д.р.) 3 мг, 10 мг та 100 мг у картонних упаковках.

Термін зберігання

Три роки в упаковці виробника при температурі від 1 до 40°С.

Потейтин — це те, що треба!

З досвіду

Випадково довідався про регулятори росту виробництва АТ "Високий врожай". Потім, постійно стежачи за новинками, детальніше ознайомився з технологіями їх застосування з різноманітної довідкової літератури. На одній з виставок придбав потейтин і вирішив застосувати на своїх насадженнях картоплі.

Підхід до вирощування цієї культури дещо змінив. Адже фахівці небезпідставно стверджують, що при використанні потейтину кількість стебел збільшується у 2 рази, асиміляційна поверхня листя і маса бульб — до 30 %. Я відповідно вирішив збільшити площу, яку займає один кущ. Так, ширину міжряддя, замість звичайних 60 см, збільшив до 80—90 см, відстань між рослинами в рядку замість 25 см — до 30—35 см. Збільшив і кількість органіки — на одну сотку вносив 1,2 т гною. Широкі міжряддя дали змогу ретельніше обробляти грунт. Тричі провів досходове боронування й тричі за сезон підгортав рослини.

Обробляв потейтином згідно з інструкцією перед цвітінням разом з отрутохімікатами проти колорадського жука. Врожай був чудовий: маса бульб збільшилася в 1,5—2 рази порівняно з контрольними ділянками, де потейтин не застосовувався. Бульби були однакового розміру, дрібних майже не було. Найкраще реагували на потейтин мої улюблені сорти: Бородянська рожева, що дала 650 кг з сотки, та Поліська рожева — 560 кг.

Наступного року провів передсадивну обробку бульб потейтином. Сходи з'явилися раніше, ніж звичайно, на 3—5 днів, збільшилася кількість стебел і маса коренів. Відповідно і ранній урожай був більший. Зробив висновок, що подвійна обробка: бульб перед висаджуванням та рослин перед цвітінням — збільшує врожайність і якість ранньої продукції. А це, звичайно, дасть змогу поліпшити своє фінансове становище, продаючи картоплю вже на самому початку літа.

Тепер, постійно використовуючи потейтин та інші стимулятори росту, домагаюсь середньої врожайності картоплі з однієї сотки 900—1000 кг. Можливо, комусь це здасться неймовірним, але це факт. І ще один вкрай важливий висновок: регулятори росту виручать вас у найнесприятливіші за погодними умовами роки, особливо посушливі.

Анатолій Захарчук
м. Фастів
Київської області.

Говорять городники

Валентина Колесникова (Одеса):

Картопля для нашого півдня — "хворе місце", зазвичай родить погано. Тому подумала: а якщо застосовувати потейтин — стимулятор росту. Його без будь-яких труднощів придбала в Будинку природи.

Розбавила ампулу стимулятора в 10 л води. Невеликого розміру садивні бульби опускала в розчин, витримувала 20 хвилин і виймала.

Потейтин виявився добрим помічником: під кожним кущем було 5—6 дуже великих картоплин.

Марія Євдокименко (Запорізька область):

Перед пророщуванням тримала 20 хвилин у розчині потейтину картоплю сортів Елла, Американка, Синьоочка. Потім на 2 дні поклала бульби на вікно, щоб позеленіли. Перед цвітінням також обробила рослини слабким розчином потейтину, а від колорадського жука — банколом.

Результат був чудовим: по 7—8 великих бульб викопала з-під кожного куща.

Євгенія Жачко (Миколаївська область):

Минулого року на своїй ділянці отримала чудовий урожай картоплі сорту Чародейка. Бульби були великі — розміром з долоню.

А саджала так. Пророщувала бульби протягом 35 днів, потім відвезла на дачу. Акуратно розвела у воді одну ампулу потейтину і опускала у розчин кожну бульбу згідно з інструкцією, а потім висаджувала в заздалегідь підготвлену лунку, обов'язково паростком догори. Подальший догляд за грядкою був звичайним.

Потейтин дозволений до використання Укрдержхімкомісією. Посвідчення серія А № 00354.

За консультаціями і з питань придбання звертатись:
02160, Київ, Харківське шосе, 50.
АТ "Високий врожай".
Тел./факс (044) 559-71-77, 559-10-95, 559-32-13.
E-mail: urojai@kievweb.com.ua.
Препарати надсилаємо поштою — післяплатою.

Ліцензія Держкомпромполітики України серія АА № 127555.

Цибуля переможна

Саме так звучить у перекладі з латинської назва цибулі, яку ще називають черемшею, диким часником, колбою. У цієї рослини — давня слава переможця однієї з страшних у минулому хвороб — цинги.

Цибуля переможна (Allium victoriale) — багаторічна трав'яниста рослина з прямим стеблом заввишки 20—50 см і двома широкими овальними чи ланцетними листками з часниковим запахом. Листя черемші нагадує всім відоме листя конвалії, тільки у неї воно значно більше і ширше.

Цвіте рослина на початку травня білуватими квіточками, зібраними в кулястий зонтик. Цибулина біла або жовтувата, видовженої форми, діаметром до 1,5 см. Досягає насіння в червні, воно висипається і вкриває обпале листя з дерев. Тому із збиранням насіння потрібно не запізнюватися. А те, що вкрило землю, зійде наступної весни. І так рік у рік, якщо самому не збирати його. Тоді цибуля утворює справжні зарості. Така ситуація і в мене. З одного боку, це непогано, бо загущений самосів дає змогу зекономити земельну площу, та й зрізати листя дуже зручно й швидко. Але при цьому грунт виснажується, листя дрібніє. Тоді восени або напровесні по поверхні грунту розсіваю перегній (краще листяний). Інколи проріджую цибулини в кінці літа або напровесні. Корисної земельної площі ця рослина у мене не займає, бо росте під деревами, там, де інші культури не витримують затінку. Вирощувати таку цінну зеленну культуру вигідно.

Хімічний склад надземної частини черемші надзвичайно різноманітний, багатий на різні речовини: фітонциди, лізоцим, ефірну олію. Листя містить вітамін С, зольні елементи, білки, вуглеводи, клітковину, органічні кислоти, каротин, вітаміни групи В. Лише 50 г свіжого листя цибулі забезпечує добову потребу людини у вітаміні С. Саме тому її належно оцінили ще в давнину. Стародавні римляни вважали, що переможна цибуля очищає шлунок і кров. І нині її вживають при лихоманках, кашлі, запаленні ротової порожнини, при ревматичних болях, як сечогінний, тонізуючий, протиглисний засіб.

В їжу використовують свіже листя до того часу, поки рослина не викинула стрілок. Листя вживають свіжим у салатах, супах, додають до м'ясних, рибних, овочевих страв, а також солять, квасять, маринують. Із листя готують гарніри, начинки для пиріжків, варять борщі. Інколи викопують цибулинки, сушать, перемелюють і використовують як приправу.

Якщо дичину стушити з черемшею, вона буде особливо ніжною і смачною. А в соління можна додати ще й деякі пряні трави, вони дещо приглушать різкий часниковий запах цибулі. Це може бути базилік евгенольний, майоран, чабер. На півлітровий слоїк вистачить 3—5 г свіжого листя трави, або 1—2 г сухої.

А тепер пропоную кілька рецептів страв з черемшею, випробуваних мною.

Начинка для пиріжків

0,5 кг листя черемші, 100 г рису, 2 яйця, жир, сіль, перець — за смаком.

До відвареного рису додати подрібнене листя черемші. Варені яйця теж подрібнити ножем і з'єднати з рисом, покласти жир, сіль, спеції і трохи води. Для пиріжків використовують дріжджове тісто.

Салат із черемші

200 г черемші, 100 г м'яса, яйце, гірчиця, сіль, оцет — за смаком. Листя проварити 1—2 хв., подрібнити, розкласти на шматочки відвареного охолодженого м'яса, заправити спеціями і прикрасити шматочками яйця.

Суп з черемшею

300 г картоплі, 200 г черемші, невеличка морквина, цибулина, жир, вода, спеції.

Відварити картоплю, додати підсмажену цибулю і моркву. Наприкінці варіння покласти подрібнене листя черемші.

Риба відварена з черемшею

Риби і черемші взяти порівну, сіль, перець, гірчиця — за смаком. Охолодити відварену рибу. Черемшу пропустити через м'ясорубку, додати спеції, перемішати і подати до риби як гарнір.

Відварена черемша до м'яса

0,5 кг черемші варити 5 хв., відкинути на друшлаг, облити холодною водою і поставити в холодильник на одну годину. Заправити олією, посолити.

М.Ю.Дзюба,
Вінницька обл.

Дім • сад • город • 4

Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець —КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України,
серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

"Цвітушне" насіння використовувати не варто

До редакції "Дому, саду, городу" звертаються читачі, які цікавляться, чи можна вважати повноцінним насіння "цвітушних" рослин кормових буряків і чи слід його висівати. На ці запитання відповідає кандидат сільськогосподарських наук Федір Миколайович Архипенко.

Буряки, як відомо, мають дворічний цикл розвитку. У перший рік розвивається коренеплід та розетка листків, на другий — квітконоси, квітки та насіння. Але трапляються короткостадійні біотипи, які інколи дають насіння вже на першому році ("цвітуха"), та довгостадійні, що нерідко плодоносять тільки на третій рік — "впертюхи". Крім того, селекціонерам відомі випадки багаторічного плодоношення буряків протягом двох—трьох, а інколи і більше років за умови повторного висаджування збережених маточних коренеплодів.

Явище цвітушності може зумовлюватися не тільки біологічними особливостями, але і впливом комплексу зовнішніх факторів: температура повітря, тривалість світлового дня, вологість тощо. Цвітушність одного й того ж сорту проявляється неоднаково в різних зонах.

З переміщенням з півдня на північ , у зв'язку з прохолоднішою, вологою та затяжною весною, тривалішим світловим днем, відносно нижчою температурою влітку процент цвітушних рослин одних і тих самих сортів помітно збільшується.

Інтенсивніше проявляється "цвітуха" в роки з вологою і прохолодною погодою у післяпосівний період — в умовах, що сприяють інтенсивному проходженню стадії яровизації.

Крім факторів температури, вологості, освітлення, які за певного поєднання позначаються на інтенсивності проходження фаз розвитку рослин, на рівень цвітушності можуть впливати й агротехнічні фактори, а саме: співвідношення елементів живлення, густота стояння рослин тощо. В окремі роки процент "цвітушних" рослин буває досить високим.

В цілому цвітушність — негативне явище, адже через нього знижується кількість придатних для згодовування коренеплодів. І хоча такі рослини формують повноцінне насіння, у потомстві кількість "цвітухи" з роками може збільшуватися. Таке насіння дасть сходи, але використовувати його все ж не варто.

Ф.М.Архипенко,
канд. с.-г. наук,
Інститут землеробства УААН

Вирощую картоплю

У складних умовах життя в Україні площі під картоплею зростають (з 1429 тис. га у 1990 р. до 1630 тис. га — у 2000-му). Це яскраво свідчить про те, що картопля стала основним продуктом харчування, як говорять, другим хлібом, а можливо, й першим. І це дійсно так. Статистичні дані свідчать, що споживання картоплі на душу населення збільшилося з 116 до 150 кг. Крім того, різко зросли площі в господарствах населення — до 1601,9 тис. га у 2000 р.

Проте слід зауважити, що урожайність цієї незамінної для людей культури на присадибних ділянках та городах ще низька — до 125 ц/га, а на дачних ділянках ще менша — в середньому до 95 ц/га.

Виникає питання: чому ми мріємо про високий урожай, а одержуємо, як правило, малий? Площі під картоплею на виділених городах і дачах займають переважно не більше 6—10 соток. Більшість з них розташовані на віддалі 10—40 і більше кілометрів від місця проживання. Вартість проїзду та складність добратися, на жаль, збільшилися. Люди, які отримали земельні ділянки, працюють і на свої дачі приїжджають лише у вихідні дні. Сподіваються лише посадити, а потім одержати врожай, але так не буває. Адже земля любить догляд та копітку, важку, постійну працю, а рослини — ретельний, умілий догляд в оптимальні строки. До того ж вартість насіння, добрив, як органічних, так і мінеральних, засобів захисту рослин збільшується. Якщо ж пропустити лише один елемент, скажімо, порушити строки внесення хімічних препаратів у боротьбі з ворогом № 1 для картоплі — колорадським жуком, результат буде невтішний, а іноді й нульовий. Ось приклад: якщо своєчасно не виявити личинки жука чи не обробити рослини, приїхавши на дачну ділянку, можна побачити лише залишки стебел від рослин картоплі. Крім того, ми купуємо отрутохімікати без сертифікату якості. Не секрет і те, що деякі продавці поводяться не дуже чесно, пропонують і продають поганий товар. Такий препарат, як правило, не спрацьовує. Щоб одержати належний результат, необхідні знання, вміння і постійна присутність на ділянках.

Крім шкідників, на картоплі упродовж вегетаційного періоду розвивається чимало бур'янів і хвороб. Часом боляче спостерігати, коли замість культурних, бажаних для господаря рослин росте справжній "ліс" бур'янів, насіння з яких потрапляє й на ті ділянки, які ретельно і постійно обробляють.

Незважаючи на все це, дачники-городники прикладають багато зусиль та енергії, вміння й господарської винахідливості, аби виростити багато різних сільськогосподарських культур, у тому числі й картоплю.

Любителі-городники і читачі журналу "Дім, сад, город" запитують: як полегшити свою працю, що зробити, аби отримати високий урожай картоплі?

Я — картопляр-городник, маю багаторічний досвід вирощування цієї культури і хочу поділитися корисною інформацією.

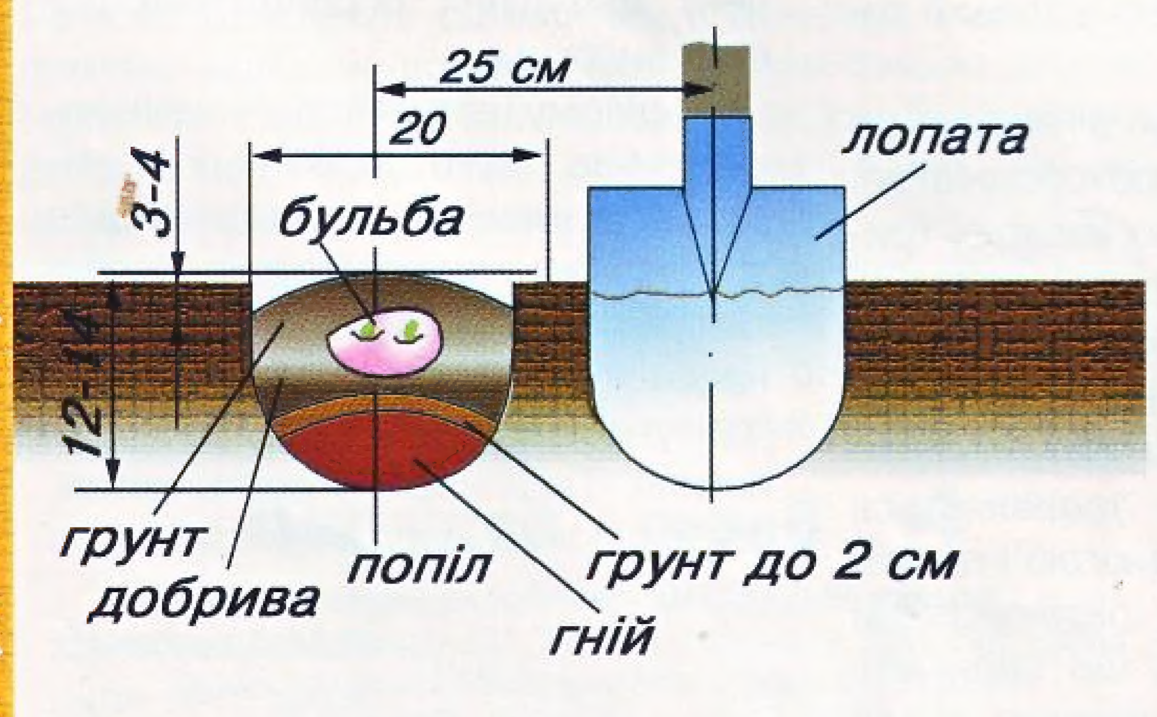

Рис. 1. Розміщення бульби і добрив у ямці.

Відомо, що проблема підвищення продуктивності праці не тільки на великих полях, а й на малих дачних ділянках чи городах залишається актуальною, але й досі не вирішеною. Найуживаніше, так би мовити, класичне знаряддя праці — сапа. Вона слугує для розпушування грунту, боротьби з бур'янами та підгортання рослин.

На мою думку, допомогти селянину може використання багаторазово випробуваної технології вирощування картоплі без застосування сапи та універсальний ручний культиватор-підгортач.

Особливість запропонованої технології в тому, що її застосовують на ділянках, де картоплю вирощують здебільшого як монокультуру — з року в рік на одному місці. Вона придатна для застосування на будь-яких грунтах.

З метою підтримання родючості грунту і боротьби з бур'янами застосовую зелені добрива (сидерати). Після або під час збирання картоплі висіваю жито з розрахунку 2,3—2,5 кг на сотку. Коли сіяти жито одночасно із збиранням картоплі, то за сприятливих умов зелена маса наростає дуже швидко і до входу в зиму рослини мають висоту 30 см і більше. В такому випадку зелену масу заорюють з осені. Коли жито висівають після збирання картоплі, зелена маса зимує. В грунт загортаю її навесні, найчастіше в третій декаді квітня.

Обов'язковий технологічний захід — пророщування садивного матеріалу. За 18—25 днів до садіння картоплі пророщую її у ящиках та корзинах з такого розрахунку, щоб паростки на бульбах мали довжину не більше 3 см. Краще, якщо вони будуть меншими — до 1 см. Кількість бульб беру з розрахунку норми витрати 25—30 кг на сотку.

Особливу увагу слід звертати на сортування бульб на фракції за масою: дрібна — 20—40 г і середня — 41—60 г, які за розмірами відповідають 20—25 і 30—40 мм. Це необхідно, тому що під час садіння бульб однією фракцією вони рівномірно розподіляються в ямках по глибині, що забезпечує одночасність з'явлення сходів. До початку садіння картоплі на поле доставляю: садивний матеріал, органічні та мінеральні добрива (нітроамофоску), попіл.

Відомо, що під час садіння бульб закладається основа всього комплексу подальших робіт, від якого залежить доля врожаю. Тому цей процес проводжу своєчасно, ретельно і акуратно. Як правило, висаджую картоплю під шнур. Для цього на краю ділянки натягую шнур довжиною 30—40 м і фіксую його кілочками завдовжки 70 см з позначками. Позначку (риску) на кілочок наношу на відстані 55 см від затесаного кінця. Під час садіння вона є міркою для підтримання однакової ширини міжрядь, тобто перенесення шнура на задану відстань — 55 см.

У ямку, зроблену лопатою, кладу гній на глибину 12—14 см з розрахунку 2—3 кг на 1 м², або присипаю його двосантиметровим шаром грунту (рис. 1), нітроамофоску (приблиз-

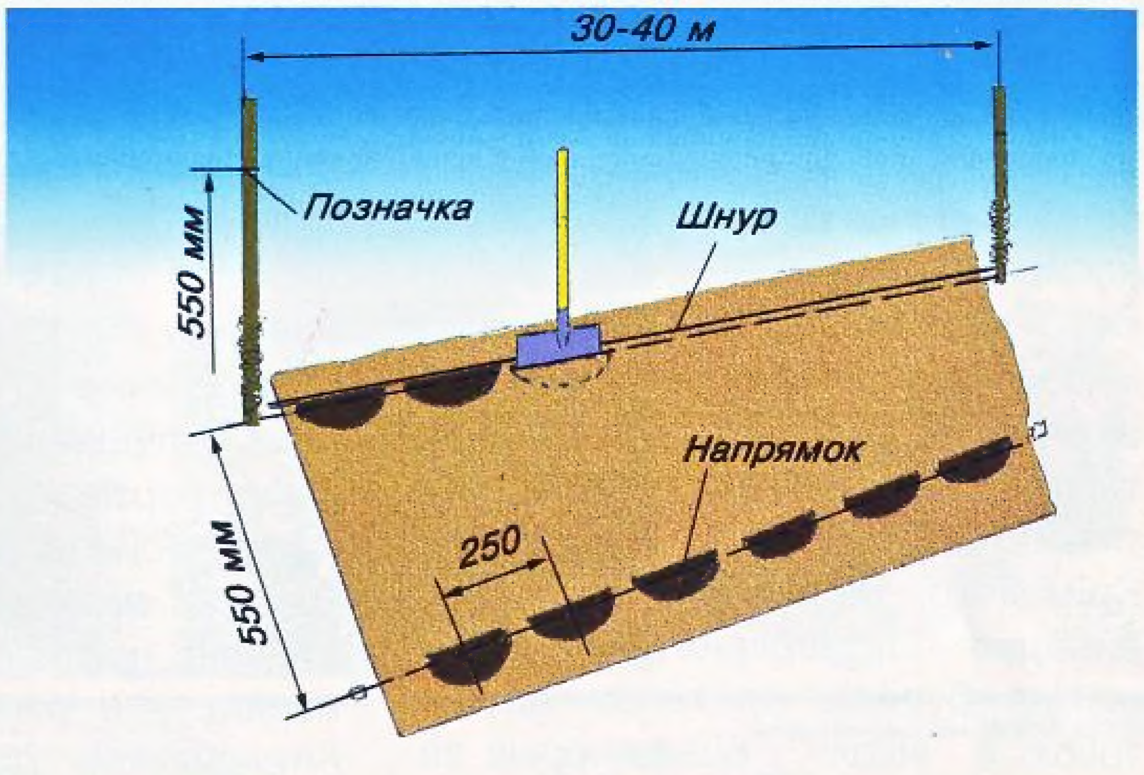

Рис. 2. Схема засипання бульб грунтом та створення приямків.

на городі без сапи

но одну кришечку від пластикової пляшки) розподіляю по краях ямки, а по центру — 8—10 г деревного попелу (півтори ложки). Після цього обережно беру бульбу з ящика і кладу в ямку паростками догори. Закінчивши вкладання бульб у рядку, по позначках на кілочках через 55 см переставляю й фіксую шнур. По шнуру вже другого рядка накопую ямки й обережно засипаю бульби ґрунтом на першому рядку, аби не пошкодити паростки. Це дуже важливо не тільки у перший період розвитку, але й надалі для догляду за рослинами. Під час закривання ямок засипаю їх ґрунтом не повністю, залишаю слід — приямок (рис. 2).

Характерною особливістю технології є й те, що глибина загортання насіння ґрунтом — лише 3—4 см, починаючи від верхнього його шару до верхівки бульби. Відтак бульби швидше прогріваються, скорочується період з'явлення сходів. Не варто боятися ранніх сходів. В окремі роки в кінці травня бувають заморозки на поверхні ґрунту. В такому випадку, аби запобігти пошкодженню сходів, які вже з'явилися, треба закрити рослини тонким шаром ґрунту.

В процесі садіння бульби в рядку висаджую через 20—25 см. Ця величина залежить ще й від сорту та призначення картоплі. Враховую, як столони певного сорту розміщуються в ґрунті за глибиною та шириною. Наприклад, у сорту Луговська бульби поширюються від умовної вісі рядка на 12 см, а в Слов'янки, Обрію — на 15—20 см. Тобто, бульбове гніздо утворюється шириною відповідно 24 і 30—40 см. Відстань між бульбами в рядку змінюю за рахунок густоти ямок на лінійному метрі.

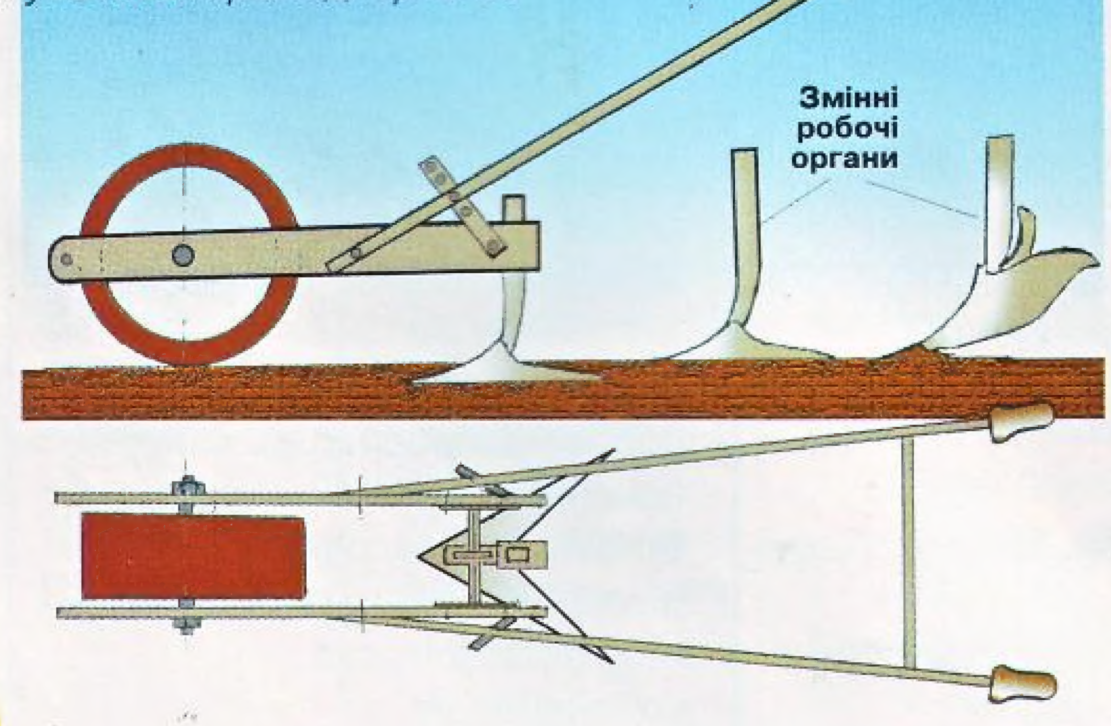
Норма витрати насіння (маса однієї бульби — 35—40 г) становить 720—730 шт., або 25—30 кг на сотку.

З метою розпушування ґрунту в міжряддях та знищення проростків бур'янів, як правило, через 6—7 днів після садіння розпочинаю досходовий обробіток, використовуючи виготовлений мною культиватор-підгортач з набором робочих органів (рис. 3). Щоб запобігти вирізуванню чи пошкодженню бульб, орієнтуюся в цьому разі на приямки рядків, створені під час садіння картоплі. При цьому робочі органи культиватора (бритви) шириною захвату 150 мм або універсальну стрілчасту лапу шириною захвату 330 мм спрямовую уздовж рядка, залишаючи захисну зону трохи більше середнього розміру бульб, але не більше 50—60 мм. Тоді в процесі руху культиватора стрілчаста лапа присипає захисну зону ґрунтом товщиною не більше 20 мм. Перший і другий обробітки роблю за два проходи в одному міжрядді.

Схему роботи і розташування робочих органів під час догляду за рослинами показано на рис. 4. До з'явлення сходів обов'язково проводжу 2 або 3 обробітки міжрядь залежно від погодних умов року з інтервалом 7—8 днів. Глибина розпушування встановлюється зміною довжини стойки стрілчастої лапи на 4—5 см.

Після з'явлення сходів обробляю стрілчастою лапою ще не менше двох разів, але при цьому збільшую захисну зону до 8—10 см та встановлюю лапу шириною 270 мм, щоб не пошкодити кореневу систему і столони рослин.

Рис. 3. Схема ручного культиватора-підгортача.

Багаторічні спостереження свідчать: як тільки починає сходити картопля, її одразу "атакує" колорадський жук, з'їдаючи перші листочки. Невдовзі з'являються і яйцекладки жука. В цьому разі я виграю деякий час у "ворога"рослин. При кожному міжрядному обробітку присипаються сходи картоплі пухким ґрунтом у рядку, а це дає можливість знищити не тільки бур'яни, але й боротися з колорадським жуком у перший період розвитку рослин. Коли рослини сягають висоти 10—15 см, підгортачем, встановленим на глибину 8—10 см, підгортаю, створюючи невеликий гребінь.

Проти колорадського жука обробляю картоплю здебільшого тільки один раз. Застосовую рекомендовані норми препарату конфідор 20%-ний в.р.к. — 3 мл на 10 л води. Таким розчином за допомогою ранцевого обприскувача обробляю рослини на площі 2,5 сотки. Починаю обробку тоді, коли на кущі налічується 10—20 личинок.

Проти фітофторозу — найшкодочиннішої хвороби рослин — використовую фунгіциди акробат чи ридомил з розрахунку 50 або 60 г препарату на 10 л води. Такого розчину достатньо для обробки 2,5—3 соток картоплі. Кількість обробок залежить від погодних умов, розвитку рослин та інших факторів. На своїй ділянці я обробляю рослини фунгіцидами 1—2 рази.

У фазі бутонізації — початку цвітіння підгортаю картоплю. Ця операція складна й трудомістка, тому її виконують два чоловіки.

Таким чином, застосовуючи запропоновану технологію і культиватор-підгортач по догляду за рослинами на городі, я не використовую таке знаряддя , як сапа.

Рис. 4. Схема роботи і розміщення робочих органів у міжрядді картоплі.

Переваги технології

Створюються сприятливі умови для прогрівання бульб, тому що вони мілко посаджені і над ними тонкий (3—4 см) шар ґрунту; паростки картоплі легко пробиваються через пухкий і тонкий шар ґрунту; сходи на такій ділянці з'являються дружно й рівномірно і, як правило, на 10—12 днів раніше від звичайних строків; до з'явлення сходів проводиться 2—3 міжрядних обробітки; завдяки відсутності застосування сапи під час вирощування картоплі, полегшується важка ручна праця і скорочуються строки виконання робіт по догляду за рослинами.

Все це сприяє одержанню високого врожаю картоплі. І ось результат проведеної роботи: у 2000 р. з однієї сотки я одержав урожай картоплі в межах 302—510 кг (залежно від сорту).

І.Х.Мороз,
канд. с.-г. наук, пенсіонер,
смт Немішаєве Бородянського р-ну Київської обл.

Міні-теплички з пластикових пляшок

Весняна погода примхлива і тому для одержання раннього врожаю овочівникам доводиться споруджувати парники і теплиці. Це потребує чималих затрат праці, часу й коштів, а отже — не кожному по кишені. До того ж рослини, пересаджені з парника, 2—3 тижні приживлюються у відкритому грунті і потребують щоденного поливання й розпушування, щоб уникнути утворення грунтової кірки.

Введення у наш побут пластикових пляшок з-під напоїв значно спростило процес одержання ранньої овочевої продукції у відкритому грунті. Раніше ми користувалися скляними банками місткістю від 0,5 до 3 л, що давало змогу у 2,5—3 рази зменшити затрати праці під час вирощування овочів. Проте у скляних банок є істотний недолік: вони не пропускають інфрачервоних променів, тому доводилося періодично знімати їх з рослин. На це затрачали чимало часу.

Під пластикові пляшки, які пропускають ці промені, ми висіваємо насіння капусти всіх сортів, помідорів, кавунів, динь, кабачків, ранніх сортів огірків, а іноді й ранніх сортів перцю. Технологія вирощування досить проста. Рано навесні готуємо поживну суміш. Рецептів існує чимало, але в нашій практиці найкраще зарекомендувала себе така суміш: 50 % 3—5-річного перегною або компосту, 40 % почорнілої тирси, 9 % просіяного деревного попелу і 1 % меленої яєчної шкаралупи.

Щоб грунт краще розігрівся, до перегною або компосту можна додати свіжого кінського гною — 10 % від загальної маси. Це найкраще біопаливо. У суміші з тирсою він досить пухкий, у міру зволожений і протягом тижня розігрівається до температури 60—70°С. Через місяць температура поступово знижується до 30°С.

Стимуляторів росту і мінеральних добрив ми не застосовуємо. Зауважу, що, користуючись ними, слід строго дотримуватися дозування, щоб не зашкодити і рослинам, і власному здоров'ю. Часте і безсистемне використання мінеральних добрив призводить до надмірного накопичення нітратів у продукції. Зовні такі плоди виглядають привабливо, але які ж вони далекі від справжнього ідеалу! На превеликий жаль, лабораторні аналізи на наших ринках вкрай недосконалі. В цьому можна було переконатися влітку й восени минулого року, коли в гонитві за надприбутками деякі фермери і орендатори Херсонської, Дніпропетровської та ряду інших областей України використовували західну агротехнологію прискореного вирощування й швидкого достигання овочевих культур. Вони безсистемно вносили в грунт аміачну селітру та інші мінеральні добрива. І, як результат, майже на всіх ринках України було багато овочевої продукції, перенасиченої нітратами, з низькими смаковими якостями. Особливо це позначилося на помідорах та кавунах. Отож неважко здогадатися, в чому причина отруєнь кавунами. У помідорах нітратів було теж надмір, але ми їх менше споживаємо за один прийом, тому й не отруюємося.

На мою думку, винні в цьому не лише виробники продукції, а й її споживачі. Вивчаючи попит ринку, я дійшов такого висновку: покупець в абсолютній більшості випадків обирає саме "нітратну" продукцію, тому що вона красиво виглядає. А один з головних постулатів ринкової економіки — виробити товар, який користується попитом. Тут є над чим замислитися...

Люди самі, власними руками, через свою необізнаність і брак знань завдають значної шкоди здоров'ю. Згадайте, як кілька років тому в Україні користувалися шаленим попитом голландські й американські курячі стегенця, польська ковбаса. Проте завдяки широкій роз'яснювальній роботі, виступам фахівців у пресі, на радіо і по телебаченню попит на цю продукцію різко впав, незважаючи на більш низькі роздрібні ціни.

Я вважаю, що населення потрібно широко інформувати про наслідки споживання перенасичених нітратами овочів. Споживацький попит на екологічно чисту продукцію змусить виробників змінити свої орієнтири, віддати перевагу екологічно чистим агротехнологіям вирощування, різко обмежити застосування мінеральних добрив, отрутохімікатів та інших хімічних препаратів. При цьому лабораторії на ринках повинні ретельніше контролювати продукцію, що реалізується на них. А то іноді виходить справжнісінький парадокс: на смак у помідорах відчуваються нітрати, іноді вони і жуються, немов гума, а результати лабораторного аналізу свідчать, що ці плоди придатні для споживання. Кому потрібні такі аналізи, які не захищають споживача, а лише вводять в оману?

Ми у власній практиці відмовилися від застосуван-

Таблиця 1. Попередники овочевих культур

Культура	Кращий попередник
Рання білоголова і червоноголова капуста	Огірки, кабачки, цибуля, горох, картопля
Середньостигла та пізня білоголова капуста	Картопля, морква, буряки, бобові, цибуля-ріпка, помідори, огірки
Цвітна капуста і головчастий салат	Картопля, огірки, помідори
Огірки, дині	Картопля, цибуля-ріпка, бобові, коренеплоди, капуста, помідори
Помідори, перець, баклажани	Бобові, огірки, рання білоголова і цвітна капуста
Кабачки, гарбузи, патисони, кавуни	Картопля, капуста, коренеплоди

ня мінеральних добрив під час вирощування овочевих культур і анітрохи про це не жалкуємо, адже екологічно чисті продукти — запорука здоров'я, яке не купиш ні за які гроші. А от лікуватися зараз ой як дорого! То ж варто поступитися невеликим зниженням валової продукції заради збереження здоров'я.

Вибираючи місце під овочеві рослини, слід враховувати, що вони люблять освітлені сонцем грядки, тому для них найбільш придатні сплановані терасні ділянки на південних або південно-західних схилах. На таких ділянках швидше й краще прогрівається грунт, повніше використовується тепло, а холодне повітря швидше стікає вниз по схилу, тим самим зменшується ймовірність заморозків. Вони добре захищені від вітру, краще зберігають вологість повітря і тому сприятливі для росту й розвитку більшості овочевих культур. Там, де немає таких умов, від вітру можуть захистити куліси з високостеблих рослин — кукурудзи, соняшника, амаранту тощо. Кавуни і дині найкраще висівати на пагорбах.

Кавуни в міні-тепличках із пластикових пляшок.

Коли овочеві культури вирощують на дачі або на присадибній ділянці, слід звернути особливу увагу на розміщення будівель і високорослих дерев, щоб вони не затінювали рослин. Проте потрібно враховувати, що для росту й розвитку капусти, гороху, салату, шпинату, редиски не завжди сприятливі захищені південні схили. Для них краще підходять звичайні, добре провітрювані родючі ділянки.

Заплавні землі, і особливо осушені торфовища, за структурою сприятливі для овочевих культур, але лише не перезволожені, тому що при вологості повітря понад 75—80 % можливе ураження рослин хворобами. Підгрунтові води повинні знаходитися на глибині не менше 1—1,5 м, а для кавунів — 2 м від поверхні грунту. Важливою умовою є також сівозміна, що дає змогу підвищити урожай овочів і зменшити втрати від хвороб та шкідників.

На підставі досліджень зарубіжних і вітчизняних вчених, а також з урахуванням досвіду овочівників-практиків встановлені кращі попередники для овочевих рослин (табл. 1).

Розміщуючи грядки овочевих культур, не зайве подумати й про біологічні засоби їхнього захисту. Відомо, що фітонциди цибулі, часнику і редьки згубні для конідій та спор фітофтори, гриба аскохіти, збудників судинного бактеріозу капусти. Буряки, морква, кріп, капуста, салат, петрушка стримують розвиток фітофтори, і, навпаки, помідори, огірки, гарбузи і щавель сприяють її поширенню.

Деякі рослини виділяють речовини, згубні для комах-шкідників інших рослин (табл. 2).

Таблиця 2. *Рослини, які згубно діють на комах*

Рослини	Комахи	Культури, які вони пошкоджують
Цибуля	Павутинний кліщ	Баштанні, огірки, баклажани та ін.
Часник	Хрестоцвіті блішки	Овочі з родини капустяних
Махорка	Капустяна муха	Те саме
Помідори	Мідяниця, попелиця-трач, вогнівка	Баштанні, капуста, агрус та ін.

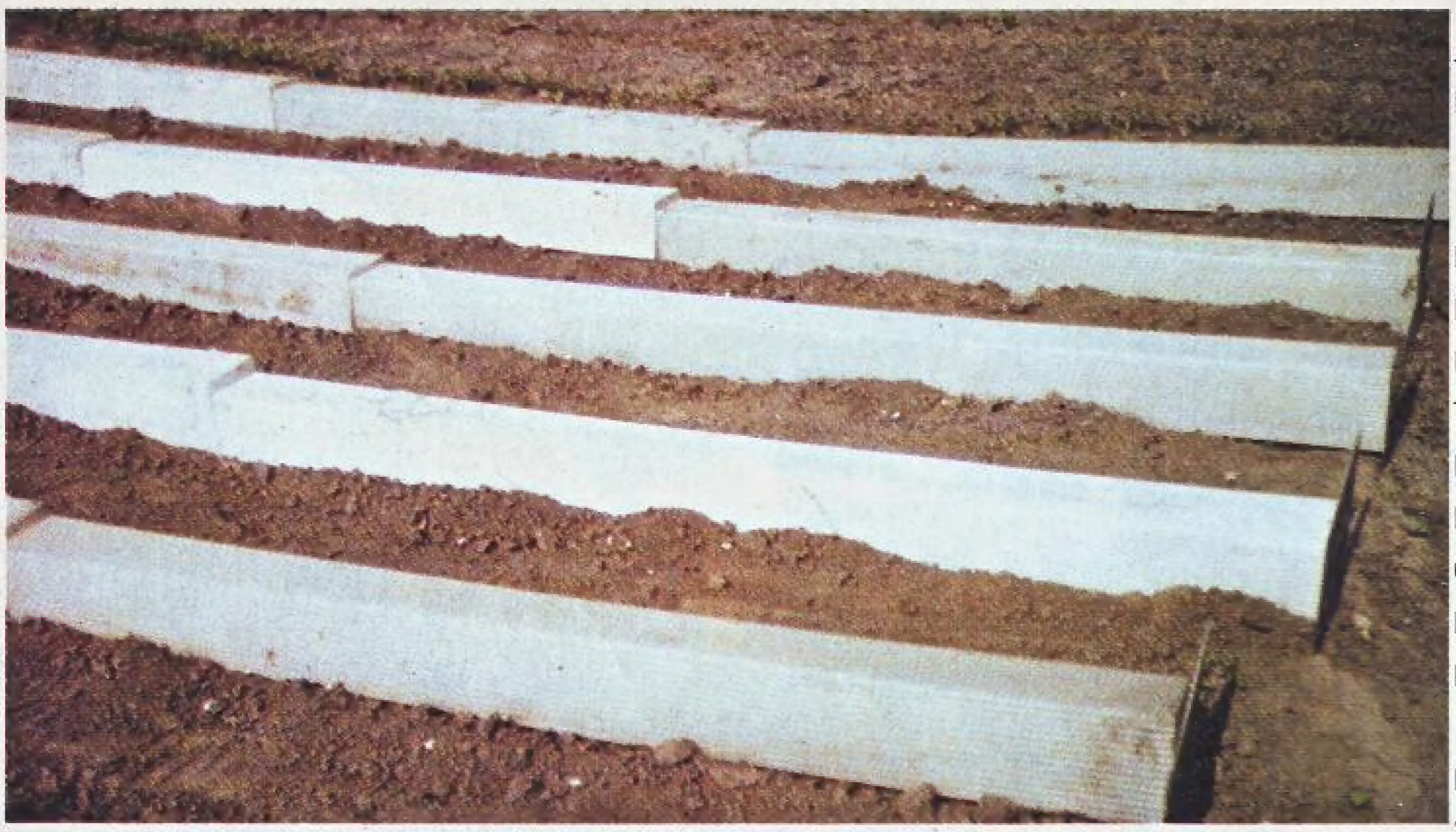
Урожай овочевих культур значною мірою залежить від структури грунту. Наявність у ньому достатньої кількості перегною та вапна забезпечує легке проникнення повітря й вологи, що сприяє життєдіяльності корисних мікроорганізмів, завдяки яким збільшуються запаси доступних для рослин поживних речовин. На одну сотку площі під овочі необхідно внести 400—450 кг гною або компосту.

Щоб грунт краще прогрівався, лунки розміром 20x20x20 см готуємо не менш як за тиждень до сівби насіння. Заповнюємо їх поживною сумішшю з таким розрахунком, щоб у них залишалися невеликі заглиблення (на 3—5 см) для збирання вологи. Поживну суміш треба тільки злегка ущільнити, але ні в якому разі не утрамбовувати, тому що корінню потрібна не лише вода, а й повітря.

Передпосівна підготовка насіння

Як кажуть у народі: від поганого насіння не жди доброго коріння. Коли висіваємо овочеві культури під пластикові пляшки, це особливо важливо, тому що в разі його поганої схожості буде втрачено дорогоцінний весняний час.

Передпосівну підготовку насіння овочів починаємо за 3—5, а кавунів — за 5—7 днів до сівби. Відкаліброване через сито, перевірене на схожість насіння спочатку висипаємо в 5%-ний сольовий розчин або в чисту воду і через 5—15 хвилин те, що спливло, викидаємо, а повноваге, яке осіло на дно, дезінфікуємо в 1%-ному розчині марганцівки (10 г на 1 л води) протягом 20—25 хвилин. Потім промиваємо у проточній воді і збагачуємо мікроелементами, замочуючи в слабкому розчині деревного попелу (2 ст. ложки на 1 л води) протягом трьох—чотирьох годин за температури +18...+20°С, а потім у теплому щойно здоєному молоці (також 3—4 год.).

Міні-парники із плафонів ламп денного світла.

Щоб загартувати насіння і поліпшити його проростання за більш низьких температур, тримаємо його в холодильнику й водночас яровизуємо, тобто призвичаюємо його до природних умов. Перед загартовуванням ретельно промиваємо набубнявіле насіння від утвореної на ньому молочної плівки в теплій проточній воді і, загорнувши у вологу марлю або мішковину, витримуємо його в холодильнику протягом двох діб за температури 0...+3°С.

Загартовувати насіння можна і в снігу. Для цього потрібно набрати його в ящик або відерце і поставити в підвал або в інше прохолодне приміщення. В снігу температура близько 0°С. Неприпустимо загартовувати насіння в снігу надворі, тому що в разі похолодання температура в ньому може стати нижчою 0°С і насіння перемерзне.

Після загартовування пророщуємо насіння за температури плюс 25—30°С (для кавунів плюс 45 — 55°С) біля батареї центрального опалення або на пічці. Під час пророщування пильно стежимо, щоб марля або мішковина, на якій воно розкладене, не пересихала. Насіння вважається готовим до сівби, якщо 5 % його (для кавунів 10—20%) розтріскається. Не слід допускати надмірного проростання насіння, тому що в процесі сівби корінці обламуються або пошкоджуються, і рослини стають слабкими або навіть гинуть.

Сівба насіння

Перед сівбою відрізуємо 1/5 нижньої частини дволітрових пластикових пляшок. Лунки, заздалегідь заповнені поживною сумішшю, рясно поливаємо теплою (плюс 50 — 60°С) водою. В центрі лунки розміщуємо по 2—3 насінини, прикриваємо їх поживною сумішшю шаром 0,5 см і закриваємо нижньою короткою частиною пластикових пляшок.

Після того, як насіння проросте, прибираємо нижні частини пляшок і замінюємо їх довшими верхніми відрізками, водночас поливаючи ледь теплою (плюс 20—25°С) водою. За теплої погоди кришки пляшок знімаємо, а коли виникає загроза заморозку — надіваємо. Поливаємо в міру потреби, приблизно раз на тиждень. Конденсат вологи, який утворюється всередині пляшок, стабільно підтримує необхідну для рослин вологість повітря.

Коли рослини зміцніють, зайві вищипуємо і залишаємо по одній кращій (ні в якому разі не слід виривати їх з корінцями, тому що так можна пошкодити кореневу систему тієї рослини, яка залишається).

Накриті пластиковими пляшками рослини успішно витримують тимчасові заморозки до мінус 5—7°С. Після того, як мине загроза заморозків, пластикові пляшки знімають легким викручуванням, попередньо ретельно поливши землю навколо них.

Рослини, вирощені безпересадним способом, дуже стійкі до примх погоди та хвороб, дають високі врожаї. Щодо строків достигання плодів вони не поступаються тим, які вирощені розсадним способом.

Пластикові пляшки можна також використати для накриття висадженої у відкритий грунт розсади перцю, помідорів тощо в очікуванні заморозків. Приживлюваність якісної розсади при цьому стовідсоткова. Найбільший ефект дають пластикові пляшки під час вирощування кавунів. Схожість їхнього насіння прискорюється у два—три рази.

Для вирощування резервної розсади ми використовуємо як своєрідний парничок плафони ламп денного світла, ретельно прикривши їх з торців відрізком жерсті або фанери (див. фото). Ці плафони не тільки надійно захищають рослини від заморозків, а й пропускають інфрачервоні промені сонячного спектра. У теплі дні, аби не допустити пропарювання розсади, торцевий захист (жерсть або фанеру) слід прибирати, що забезпечить належне провітрювання рослин.

Такі парнички дуже зручні в експлуатації і не потребують зусиль для їхньої підготовки та значних матеріальних витрат. За умов дбайливого ставлення ними можна користуватися більше десяти років.

Таким чином, використані пластикові пляшки і плафони денного світла можуть стати в пригоді городникам і водночас хоча б частково допоможуть вирішити проблему їхньої утилізації.

В.В.Тарасюк,
м. Київ

Добір саджанців — справа серйозна

Голден резістент

Оскільки плодові дерева — рослини багаторічні, а в дорослому віці займають значну площу на ділянці, то добирати саджанці слід з усією відповідальністю.

Насамперед необхідно визначитися, які породи та скільки дерев ви хочете мати на ділянці. Якщо вас лімітує площа, тоді кількість дерев і навіть порід доведеться обмежити. Скоротити число порід можна за рахунок волоського горіха, кизилу, айви, можливо, інших культур. У будь-якому випадку перевагу слід віддавати породам, які найкраще ростуть у вашій грунтово-кліматичній зоні. Якщо ви придбали ділянку в незнайомій місцевості, придивіться, які дерева у сусідів ростуть добре, а які — погано, і, плануючи свій майбутній сад, зробіть відповідні висновки.

Для прикладу наведемо орієнтовний породно-сортовий склад насадження на середній за розміром присадибній ділянці в зоні Правобережного Лісостепу.

Яблуня: ранньолітня (1 дерево), пізньолітня (1 дерево), осіння (1—2 дерева), пізньоосіння (1 дерево), ранньозимова (1 дерево), зимова (1—3 дерева) — усього 6—9 дерев різних сортів.

Груша: літня (1 дерево), осіння (1 дерево), зимова (1 дерево).

Вишня: 1—2 дерева.

Черешня: 1—2 дерева.

Слива: 1—2 дерева.

Гібридна (великоплідна) алича: 2—3 дерева.

Абрикос: 1—2 дерева.

Персик: 1—2 дерева.

Волоський горіх: 1—2 дерева (якщо дозволяє площа).

Кизил: 1 дерево (якщо дозволяє площа).

На ділянці бажано садити не більше як по одному дереву кожного сорту, адже існуючий сортимент дуже широкий по кожній групі достигання всіх порід. Кількість сортів можна навіть збільшувати при обмеженій кількості рослин шляхом щеплення в крону одного дерева декількох сортів, створюючи так звані дерева-сади.

Підбираючи сорти, керуйтеся рекомендаціями фахівців, що публікуються у спеціальних та науково-популярних виданнях. Щороку перевидається Реєстр сортів рослин України, де вказано кращі (районовані) сорти усіх сільськогосподарських культур, у тому числі плодових, для промислового вирощування в основних зонах країни — Степу, Лісостепу та Поліссі. Щоправда, ряд сортів, цінних у присадибному садівництві, сюди не ввійшли, наприклад, через низьку транспортабельність плодів або неодночасність їх достигання. Крім того, в межах кожної з виділених у Реєстрі зон є підзони, які у виданні не відображені.

Віддавайте перевагу сортам з десертними плодами, адже для переробки продукцію можна купити й на ринку. Важливе значення має також стійкість сорту до хвороб і шкідників, позаяк багато разів обприскувати насадження пестицидами на присадибній ділянці небажано, а інколи просто неможливо через близькість житлових будівель, а також тому, що поряд з деревом, яке потрібно обприскувати, знаходяться рослини (плодові або овочеві), на яких у цей час достигають плоди.

У згадуваній нами зоні Правобережного Лісостепу сортовий склад найпоширенішої плодової породи яблуні може бути приблизно таким: ранньолітні сорти: Папіровка, Старк Ерлієст; пізньолітні: Донешта, Редфрі; осінні: Делічія, Пріма, Слава переможцям, Теремок; пізньоосінні: Голден резістент, Пепінка золотиста; ранньозимові: Кідс Оранж Ред, Ліберті, Спартан; зимові: Айдаред, Аскольда, Джонатан, Едера, Кальвіль сніговий, Мутсу, Росавка, Шафран краснокутський, Флоріна.

Зверніть увагу на підщепу

Окремо хотілося б зупинитися на підщепах. Адже значення підщепи в житті плодового дерева більшість садівників, на жаль, явно недооцінюють. Але ж саме від підщепи, яка є, образно кажучи, "фундаментом" дерева, залежить дуже багато: сила росту, врожайність, довговічність, нарешті, просто життєздатність рослини. Часто буває, що підщепа, добра для однієї зони, в іншій виявляється абсолютно непридатною. Це також потрібно враховувати, добираючи саджанці.

Яблуню вирощують на сіянцевих та вегетативно розмножуваних (клонових) підщепах. Дерева на сіянцях відзначаються посухостійкістю, невибагливістю до грунтових умов, довговічністю. Суттєвим недоліком сіянцевих підщеп є сильнорослість щеплених дерев і пізній їх вступ у плодоношення (на 5—7-й рік після садіння в сад). Ось чому сіянцеві підщепи доцільно використовувати лише при вирощуванні слаборослих сортів або на бідних грунтах. В інших випадках перевагу варто віддавати клоновим підщепам.

Залежно від впливу клонових підщеп на силу росту щеплених дерев їх умовно поділяють на групи: карликові, напівкарликові, середньо- та сильнорослі.

На карликових підщепах отримують компактні (до 2—3,5 м) дерева, що рано вступають у плодоношення — на 2—4-й рік після садіння.

Слава переможцям

Істотними недоліками карликових підщеп є: низька якірність дерев через слабкий розвиток кореневої системи, що вимагає встановлення опор; підвищена вибагливість рослин до родючості грунту; потреба в постійно високому агротехнічному фоні — підживленні, поливах, щорічному детальному обрізуванні. Через це карликові підщепи є малопридатними для присадибного садівництва. Якщо ж ви все-таки вирішили їх використовувати, то кращими є такі. Для Степу і Криму — М-9 та її клони, Д-1071, М-26 (остання займає проміжне положення між групами карликових та напівкарликових підщеп). Для Лісостепу — М-9 та її клони, 62-396, Д-1071, М-26. Для Полісся кращою карликовою підщепою є 62-396, оскільки вона має морозостійку кореневу систему.

Найоптимальнішими для присадибного садівництва є напівкарликові підщепи. Дерева на них ростуть висотою до 3,5 м, досить швидкоплідні (починають плодоносити на 3—5-й рік), не потребують опор. На півдні, в центрі і на заході країни перевагу слід віддавати підщепі ММ-106, яка має середню морозостійкість коріння. В центральних, східних і північних районах основна напівкарликова підщепа — 54—118, яка відзначається підвищеною зимостійкістю.

На середньорослих клонових підщепах висоту дерев за допомогою кваліфікованого обрізування можна утримувати в межах 4,5 м. Порівняно з сіянцевими на середньорослих підщепах дерева на 1—3 роки раніше вступають у плодоношення. Завдяки потужній кореневій системі підщепи даної групи менш вибагливі до родючості грунту і досить посухостійкі, особливо в дорослому віці. З 2000 р. по зоні Степу введено до Реєстру підщепу Д-471; її можна також використовувати в середній зоні садівництва. Дедалі більшого поширення набуває підщепа 57—490, яку завдяки морозостійкій кореневій системі можна вирощувати в регіонах з суворими зимами. На півдні все ще поширена, хоча й виведена з Реєстру, підщепа М-4. На перезволожених грунтах з близьким заляганням підгрунтових вод доцільно застосовувати М-3.

Серед сильнорослих клонових підщеп непогано зарекомендувала себе на Поліссі А-2 (Алнарп-2). Дерева на ній хоча й сильнорослі, проте достатньо швидкоплідні та врожайні. На жаль, у розсадниках ця підщепа зараз майже не зустрічається.

Грушу вирощують на сіянцях груші і вегетативно розмножуваних формах айви. На сіянцевих підщепах отримують сильнорослі, довговічні дерева, які пізно вступають у плодоношення. На айві дерева мають компактну (до 4—5 м) крону, рано вступають у плодоношення — на 3—5-й рік після садіння. Опори дерева не потребують, хоч інколи, особливо на грунтах легкого механічного складу, можуть нахилятися. Коренева система айви має слабку або середню морозостійкість, тому в північних районах обов'язковим прийомом є мульчування на зиму пристовбурних кругів. Дерева на айві вибагливіші до родючості та вологості грунту, бажаною є також щорічне обрізування. На жаль, ряд сортів груші з айвою не сумісні.

Найбільш поширеними з-поміж підщеп айви є айва А (Анжерська, МА) і ВА-29. У Лісостепу та на Поліссі два роки тому було районовано форми ІС-2-10 та ІС-4-6. Ряд перспективних форм вивчається в науково-дослідних установах.

Основною підщепою для **вишні і черешні** в степовій зоні і Криму є антипка (магалебська вишня). Це посухостійка невибаглива підщепа, витримує помірну карбонатність, але не любить ущільнених і перезволожених грунтів. В інших зонах, крім зазначених, дерева вишні і особливо черешні на антипці недовговічні і часто гинуть вже через 3—5 років після садіння. Незважаючи на це, саджанці на антипці широко вирощують по всій території країни, адже в розсаднику ця підщепа дуже вигідна, оскільки забезпечує високий вихід саджанців. Деякі сорти вишні і черешні з антипкою не сумісні.

Як підщепу для зазначених вище порід можна використовувати сіянці дикої черешні. Підщепа рекомендується перш за все для середньої зони, але може застосовуватись також на півдні і півночі. В якості підщепи для вишні на всій території, крім Криму, і для черешні на важких перезволожених грунтах рекомендується використовувати сіянці сортів вишні. У південних областях черешню можна вирощувати на сіянцях сортів Дрогана жовта і Денисена жовта.

Основна підщепа для **сливи** в усіх регіонах — сіянці місцевих (диких) форм аличі. Рідше використовують сіянці культурних сортів сливи, на яких виростають слабоférослі...

Велика синя, Единбурзька, Ісполінська, Кірк, Пам'ять Вавілова, Ренклод Альтана, Ренклод Карбишева, Сентябрська, Стенлей, Угорка італійська.

Великоплідну (гібридну) аличу найчастіше розмножують щепленням на сіянцях місцевих форм аличі. В якості підщепи можна також використовувати сіянці персика, проте саджанці аличі на даній підщепі мало поширені.

Кращою підщепою для **абрикоса** в усіх зонах є сіянці місцевих стійких форм абрикоса — жерделів. Підщепа посухостійка, добре сумісна з усіма сортами. Інколи

абрикос щеплять на аличу (на ділянках з важкими перезволоженими грунтами) і персик, проте багато сортів з даними підщепами не сумісні.

Основна підщепа для **персика** — сіянці культурних сортів. Для незрошуваних садів півдня краще підходить мигдаль гіркий. На відносно важких перезволожених грунтах персик непогано росте на аличі, проте не всі сорти з нею сумісні. Те ж саме стосується і жерделів, на яких можна вирощувати персик у суворих кліматичних умовах Полісся і Сходу України.

На клонових підщепах, які є доволі перспективними, саджанці кісточкових порід можна придбати в науково-дослідних установах.

Не купуйте "дешевого кота..."

Визначившись з породами, сортами і підщепами, вирішуйте, де купувати саджанці. Краще звернутися до науково-дослідних установ, відомих садівничих фірм, розсадників з багаторічним досвідом роботи або до авторитетних садівників-аматорів. Не ризикуйте, купуючи дешевого "кота в мішку" у випадкових людей — в результаті такої "економії" ви переплатите навіть не вдвічі, як твердить відома приказка, а більше, враховуючи втрату кількох років в очікуванні плодів.

Купуючи саджанці, не соромтесь уважно їх оглянути. Зверніть увагу на розмір рослин. Навіть згідно з морально застарілим стандартом, який сьогодні ще діє на території України, мінімальна висота (рахуючи від кореневої шийки) стандартних некронованих однорічок яблуні та груші повинна бути не меншою за 110—120 см, а для кісточкових — 150 см. Подивіться, чи кора на кінчиках гілок у саджанців не зморщена. Це ознака того, що вони підсушені. Особливу увагу зверніть на кореневу систему. Вона повинна бути добре розвинена, розгалужена (чим більше дрібних корінців, тим краще приживається висаджене дерево). Дуже небажаним є наявність відламів основних коренів. Неприпустимими є напливи кореневого раку ("бурулі") на кореневій шийці та основних коренях: допускається ураження раком лише окремих дрібних корінців.

Насамкінець — кілька слів відносно віку саджанців. Часто власники нових незасаджених ділянок прагнуть придбати 4—5-річні і навіть старші дерева, щоб мати відразу "дорослий" сад. Однак слід зазначити, що чим більший вік дерева, тим гірше воно витримує пересаджування. Часто пересаджене 4—5-річне дерево один—два сезони адаптується на новому місці і лише потім починає нормально рости й плодоносити. Тимчасом як добре розвинуті одно- або дворічки приживаються набагато краще і вже у рік садіння, зазвичай, дають нормальний приріст. Крім того у таких дерев простіше сформувати бажаний вам тип крони. Пам'ятайте також про те, що дерева кісточкових порід, старші двох років, приживлюються набагато гірше, ніж аналогічні за віком дерева зерняткових.

В.М.Пелехатий,
канд. с.-г. наук,
Інститут садівництва УААН

Щоб дерева не всохли

Дачні та садові ділянки у багатьох випадках розташовані на заболочених землях або на таких, де близько до поверхні грунту залягають підгрунтові води. Як тільки корені високорослих дерев (абрикоси, черешні, груші, горіха та ін.) проникають до цих вод, стає помітним їхній негативний вплив. Знижується врожайність, спостерігається передчасне пожовтіння та обпадання листя, а з часом такі дерева всихають.

Щоб уберегти дерева від засихання, раджу вкорочувати центральний стрижневий корінь, який глибоко проникає в грунт — аж до підгрунтових вод.

Для цього слід відступити на 3 м від стовбура і прокопати траншею з північного боку (там менше коренів) до центрального стрижневого кореня. Щоб менше травмувати бокові корені, копати необхідно вузькою лопатою, обрубавши з одного боку звичайну штикову, або саперною. Траншея може бути похилою: на початку не глибокою, а біля центрального кореня — завглибшки 70—80 см. На цій глибині треба очистити землю навколо кореня і ножівкою, прикріпленою до довгої рейки, відпиляти шматок центрального стрижневого кореня висотою 5—10 см. Зріз замазати садовим варом, наклавши його на кінець довгої рейки.

Через рік—два такі дерева омолоджуються і відновлюють регулярне стабільне плодоношення. Експерименти з підрізуванням коренів у дерев, які страждали від пагубної дії підгрунтових вод, проводив кілька років тому в Чернігівській та Київській областях. У всіх випадках мав позитивні результати.

Ще раджу у саджанців високорослих плодових дерев під час садіння їх на ділянках з близьким заляганням підгрунтових вод центральний стрижневий корінь вкорочувати. Підкладання під саджанець каменя не дає бажаного результату. Стрижневий корінь, дійшовши до каменя, обминає його й продовжує рости вглиб. У дерев з укороченим центральним стрижневим коренем формується більш розгалужена коренева система у верхньому родючому шарі грунту. Тому цей прийом буде корисним для саджанців усіх плодових дерев, навіть таких, у яких коренева система проникає в грунт порівняно неглибоко (яблуня, вишня, слива, кизил).

В.Г.Толстой,
вул. Дачна, 12, м. Боярка-4
Київської обл., 08154

Дресирування бджіл на медоноси

Бджолам притаманна така особливість, яку називають квіткова постійність, тобто "прив'язаність" до відповідного виду рослин до тих пір, поки вони виділяють нектар. Бджоли начебто звикають до них.

З одного боку, ця особливість поведінки бджіл дуже вигідна рослинам, позаяк сприяє якісному перехресному запиленню і високій врожайності, а з іншого боку — через таку постійність іноді виникають навіть курйози.

Так, навесні 2000 р. у моєму саду дуже рано зацвів ріпак, який я висіяв літом попереднього року на сидеральне добриво. Жовтий килим квітуючого ріпаку звабив бджіл і вони настільки захопилися збиранням ріпакового нектару і пилку, що зовсім не звертали уваги на ніжний аромат квіток яблунь і груш. Тоді я скосив ріпак, розраховуючи таким чином примусити бджіл розпочати збирання нектару і пилку з фруктових дерев. Але сподівання були марними.

Бджоли продовжували сідати на скошений ріпак. Зі злим дзижчанням вони носилися в повітрі, болюче жалячи всіх підряд. Ховатися від бджіл довелося не тільки людям, але й кішкам та собакам.

Тільки дресирування бджіл ароматизованим сиропом на квітки плодових дерев поступово заспокоїло їх. Після дводенних зусиль на дресирування (по 3—4 рази на день) ситуація на пасіці і в саду стабілізувалася. Бджоли спокійно задзижчали у квітках яблунь і груш, приступивши до своєї копіткої роботи по їх запиленню.

Зазвичай, дресирую бджіл на квітки плодових дерев у ті роки, коли внаслідок посухи, нічних холодів або інших несприятливих умов плодові дерева слабко виділяють нектар і тому навіть у теплі сонячні дні бджіл на квітках буває мало. Після дресирування бджоли досить активно відвідують квітки, запах яких вони відчули із годівниць, що знаходяться всередині вулика, споживаючи ароматизований сироп.

Дуже добрий результат дає дресирування бджіл і на ті сорти плодових дерев, котрі з невідомих нам причин вони облітають боком, а також за відсутності поруч з деревом іншого сорту-запилювача.

Техніка дресирування бджіл була

розроблена бджолярами на основі вчення академіка Павлова про умовні рефлекси. Щоб виробити умовний рефлекс, бджолині сім'ї підгодовують ароматизованим цукровим сиропом, що має запах квіток запилюваної культури, після чого вони посилено летять на ці квітки.

Ароматизований сироп готують таким чином. Звечора в чистій емальованій каструлі змішують одну частину цукру і одну частину окропу. Після того як цукор розчиниться у воді і розчин вихолоне до температури 25—30°С у нього занурюють на ніч квітки запилюваної культури (без зелених чашечок і квітконіжок). Квіток беруть стільки, щоб за об'ємом вони становили 1/3—1/4 частину від сиропу. Вранці до вильоту бджіл з вуликів настояний на квітках сироп проціджують і наливають у чисті внутрішньовуликові годівниці з розрахунку по 150—200 г на сім'ю.

Слід пам'ятати, що для культур, які потребують перехресного запилення іншим сортом, необхідно виробити у бджіл умовні рефлекси одночасно на два запахи (на обидва сорти). Для цього бджолиним сім'ям дають підряд дві порції ароматизованого сиропу: спочатку із запахом одних квіток, а затим — із запахом других. Бджоли, поласувавши сиропом з відповідним запахом квіток, знаходять їх і починають посилено почергово відвідувати обидва сорти, що забезпечує якісне перехресне запилення.

Квітки, які залишилися після проціджування сиропу, я не викидаю, а розкладаю по годівницях, які розвішую на деревах. У якості підвісних годівниць використовую лотки, що застосовуються при друкуванні фотознімків.

Годівниці з квітками, просякнутими цукровим сиропом, розвішую у такій послідовності: на дерева основного сорту підвішую годівниці з квітками іншого допоміжного сорту-запилювача і навпаки. Бджоли, перебуваючи на древі сорту-запилювача, відчувши з годівниці запах основного сорту, відшукують його в саду, забезпечуючи якісне перехресне запилення.

Теж саме відбувається і з бджолами, які відчули запах квіток допоміжного сорту, які знаходилися на дереві основного сорту. Повторювати цю процедуру слід щоденно до закінчення цвітіння даних медоносів.

З метою прискорення процесу орієнтування бджіл на медонос іноді використовую ще один спосіб. Після того як бджоли заберуть ароматизований корм з внутрішньовуликової годівниці, я забираю її з вулика прямо з бджолами, що на ній кишать, прикривши годівницю сіткою, і переношу до медоноса, який потребує запилення. Тут випускаю бджіл на волю. Взяті з вулика бджоли піднімаються з годівниці, здійснюють над нею орієнтовний політ, знайомлячись з місцевістю, і, вловивши знайомий запах, сідають на квітки. А затим летять до свого вулика, збуджені щедрим взятком.

Повернувшись до вулика з повними зобиками ароматизованого сиропу, бджоли виписують на сотах у вулику свої кола та вісімки, які відображають місцезнаходження годівниць і відстань до них. Бджоли, які одержали сироп у вулику, збуджують усю сім'ю, налаштовуючи її на виліт. Не пройде й години, як усі збиральниці нектару даної сім'ї будуть на місці годівниць.

На другий день я відношу годівницю до другого сорту, який потребує перехресного запилення. З цього моменту бджоли почергово будуть літати на обидва сорти, забезпечуючи якісне перехресне запилення.

Отже, дресирування дає змогу керувати поведінкою бджіл у потрібному напрямку. Більше того, встановлено, що підгодовування бджіл ароматизованим сиропом значно підвищує інтенсивність їхньої льотної діяльності, що в свою чергу дозволяє зменшити кількість бджолосімей на одиницю площі в 1,5—2 рази.

Питання тісної співпраці пасічників, садівників, фермерів, агрофірм, які вирощують культури, що потребують перехресного запилення, зачіпається мною не вперше. Про це я писав у журналі "Пасіка" (№ 5, 2000) у статті "Пасічний сезон розпочався. Куди мандрувати з пасіками?" Неодноразово мені доводилося торкатися цієї теми і в спілці бджолярів.

Існує багато думок на цю тему. Більшість моїх співрозмовників схиляється до того, що мають бути створені регіональні банки даних з бджільництва, і їхнім створенням повинні зайнятися спілки пасічників-любителів, тобто професіонали.

У мене дещо інша думка. Я вважаю, що створення регіональних банків даних, куди могли б звертатися зі своїми заявками як пасічники, так і садівники, фермери, садівничі кооперативи і агрофірми — це перш за все бізнесова справа, яку можуть організувати підприємливі люди незалежно від професійної приналежності. На даний момент у цій справі "вакуум" і хто перший цим займеться, той і буде "на коні".

Аналізуючи темпи розвитку ринку в нашій країні за останні роки, можна з переконливістю сказати, що через 3—4 роки кожна агрофірма і кожний фермер, що себе поважають, будуть замкнуті у єдину комп'ютерну мережу, що в свою чергу полегшить співробітництво з регіональними банками даних. Тож, як мовиться, карти в руки підприємливим людям.

З метою прискорення розв'язання цієї проблеми необхідна широкомасштабна роз'яснювальна робота в друкованих засобах, спрямована на підвищення агротехнічних знань усіх, хто зайнятий у сільськогосподарському виробництві, і культури землеробства на полях і в садах.

У кінцевому результаті кожний фермер і кожний садівник повинні зрозуміти, що інтенсивний розвиток садівництва, овочівництва, також вирощування інших культур, що потребують перехресного запилення, неможливі, якщо ми і надалі будемо нехтувати біологічним зв'язком, що склався за тисячоліття між бджолами та рослинами.

Наявність на ринках України великої кількості закордонної сільськогосподарської продукції як садівничої, так і овочевої пояснюється лише одним — низьким рівнем наших агротехнічних знань і культури землеробства. А як каже народна мудрість: "Скупий платить двічі".

Чому я вжив слово скупий? Лише тому, що на сьогодні більшість садівників, овочівників, баштанників шкодують витрачати кошти на оренду бджіл. У більшості випадків вони розраховують, як кажуть у народі "на халяву". І як результат — пожинаємо плоди власної скупості.

В.В.Тарасюк,
м. Київ

Прикмети, що вказують на зміну погоди у травні

- Заморозки у травні малоймовірні, коли хмарно і помірний вітер.
- Чим сильніший вітер, тим менша ймовірність заморозку.
- Якщо після ясної погоди небосхил стає каламутно-хвилястим і вкривається дрібними хмаринками, незабаром буде дощ.
- Якщо пір'ясті хмари вигинаються вузькою довгою смужкою — вони віщують рясний дощ із вітром.
- Основна ознака поліпшення погоди — розмивання однорідної суцільної хмарності.
- Перед нічними грозами призахідне сонце і вечірня зоря також червонястого відтінку.
- Якщо вдень була гроза і після неї не похолодало — вночі знову чекай грози.
- Якщо вранці туман піднімається, утворюючи хмари — це віщує дощ, а якщо він падає на землю — суху погоду.
- Веселка — на зміну погоди; вечірня веселка обіцяє гарну, а ранкова — дощову погоду.
- Дві чи три яскраві веселки — на тривалий теплий дощ.
- Якщо у травні часті зірниці — буде добрий урожай.
- Травень холодний — рік хліборобний.
- Пізня весна — прикмета доброї погоди влітку.
- Ранкове сонце видається дуже великим — на дощ.
- Туман над водою довго не розходиться — буде гарна, суха погода.
- Якщо травневий дощ починається великими краплинами, — він не тривалий.
- Коли сухий травень — буде сухий червень і вересень. Якщо травень дощовий, то у вересні буде сиро.
- Чумацький шлях ясний, повний зірок — на гарну погоду, а тьмяний — на негоду.

Спостереження фенологів-натуралістів, які пильно стежать за життям тварин і рослин, допомогли виявити у травні багато місцевих прикмет, за якими можна самому прогнозувати зміну погоди, конкретизуючи офіційні прогнози у часі.

- Якщо бджоли зранку відлітають за взятком, то буде теплий, ясний день.
- Якщо бджоли з вулика вилітають, але залишаються поблизу — наближається негода.
- Ластівки літають низько над землею — не жди сухої погоди.
- Соловейко всю ніч співає — перед погожою дниною.
- Якщо ввечері сильно сюрчать коники — бути гарній погоді.
- Біля жовтої акації кружляє багато комах — слід чекати негоди.
- Кажани ввечері густо літають — завтра буде гарна погода.
- Жаби не квапляться розпочинати свої концерти — ще повернеться холод.
- Закувала зозуля — заморозків вже не буде.
- Якщо жайворонок часто й довго співає, утримається ясна погода без опадів. Коли ж його не чути від самого ранку, буде дощ.
- Добрий "синоптик" риба в'юн: клює він зазвичай, перед дощем. Перед грозою в'юн піднімається на поверхню і починає кружляти. Про зміну погоди в'юн "попереджає" приблизно за добу.

Помітно реагують на зміну погоди деякі рослини. На їх ріст і розвиток дуже впливає температура й вологість повітря, інтенсивність сонячного сяйва, зволоження грунту, які змінюються зі зміною погоди.

- Перед негодою квітки кульбаби зтуляються.
- Якщо небо захмарилось, а квітки жовтецю розтулені — дощу не буде.
- Добре цвіла горобина — на врожай льону, пізнє її цвітіння — на тривалу осінь.
- Перед дощем квіти дужче пахнуть.
- Розлігся на воді лист білої лілеї — заморозків не буде.
- У травні два холоди: коли дуб розвивається і коли черемха цвіте.
- Якщо вранці краплини роси висять на кінчиках листків трави — буде дощ.
- Зацвіла горобина — скінчилися заморозки і надовго встановилося тепло. Почала цвісти горобина — можна сіяти огірки й садити помідори.

В.М.Просунко,
канд. географ. наук

Із садінням гладіолусів раджу не запізнюватися

Звуки саксофона

Перо павліна-II

Гладіолуси потребують більшої уваги, ніж інші цибулинні. Тому для успішного їх розведення необхідно мати хоч мінімум знань про культивування гладіолусів, щоб уникнути невдач і розчарувань. Розповім про деякі моменти з власного досвіду.

Минуле літо було несприятливе для вирощування гладіолусів: спочатку холод, потім спека, град пошкодив багато квітконосів, а затим напали шкідники та хвороби (трипс, коренева гниль). Загинуло багато цибулин цінних сортів через погодні катаклізми та порушення агротехніки. Особливо постраждали грядки, висаджені наприкінці квітня (загинуло 80 % гладіолусів), та ті, на яких гладіолуси садили по 2—3 роки підряд. Вистояли грядки, на яких цибулини висадили в першій декаді квітня та ті, що розплановані на нових місцях.

Серед сортів стійкішими виявилися ті, що я вирощую вже 10 років і збиралася замінити сортами новітньої селекції, це такі: білі — Сі Фоум, Білий ведмідь, Балет на льоду, Сільвер Ведінг; світло-салатові — Зелений попугай; бузково-голубі — Роял Дейм; рожево-малинові — Малинова зоря, Бузковий штрих, Хіз Екселенсу. А серед нових сортів також стійкими були: Руська красавиця (білі з рожевим напилом по краях), Орхід Ревел (світло-бузкові), Контеса (рожево-перламутрові), Шоколадниця (димчасто-коричневі), Ментол (салатно-лимонні), Донна Марія (палеві), Град Кітеж (бузкові зі світло-зеленою цяткою), Звуки саксофона (кремово-рожево-білі з оранжевою цяткою), Чуже небо, Нептун (голубі, темно-сині), Чорний мустанг, Чорний жемчуг, Чорна магія (чорно-червоні) та ін.

Тож зробила висновок — успішне вирощування гладіолусів залежить, насамперед, від трьох факторів: правильного добору садивного матеріалу; дотримання агротехніки; своєчасного збирання і правильного зберігання цибулин та діток гладіолусів.

Добір садивного матеріалу

Перш за все треба вирішити: яке забарвлення квіток вам найбільше до смаку; якого розміру мають бути квітки; коли вони будуть квітувати; яка форма пелюсток вас цікавить.

Досить широко всі ці та багато інших питань висвітлені в брошурі Я.П.Біліневича і О.Д.Тимченка "Гладіолуси", яку видала восени 2000 р. редакція журналу "Квіти України". Брошура буде корисною кожному, хто вирощує гладіолуси.

Коротенько нагадаю, що за величиною квітки гладіолуси поділяють на 5 груп:

♦гігантські — з діаметром квітки 14 см і більше, в паспорті до гладіолусів позначаються цифрою 5;

♦великоквіткові — з діаметром квітки 14—11,5 см, у паспорті позначаються цифрою 4;

♦ середньоквіткові — з діаметром 11,4—9 см, у паспорті позначаються цифрою 3;

♦дрібноквіткові — з діаметром квітки 8,9—6,4 см, у паспорті позначаються цифрою 2;

♦мініатюрні — з діаметром квітки до 6,4 см, у паспорті позначаються цифрою 1.

За кольором гладіолуси поділяють на 13 класів, у кожному за ступенем насиченості відзначають 5 тонів, усього 42 кольори та відтінки. У "паспорті" вони йдуть відразу після цифри, що означає величину квітки й позначаються двома цифрами: 00 — білі; 02, 04 — зелені; 10, 12, 14, 16 — кремові й жовті; 20, 22, 24, 26 — оранжеві; 30, 32, 34, 36 — лососеві; 40, 42, 44, 46 — рожеві; 52, 54, 56 — червоні; 58 — чорні; 60, 62, 64, 66 — рожево-малинові; 68 — вишневі; 70, 72, 74, 76 — бузкові й лілові; 80, 82, 84, 86 — голубі й фіолетові; 90, 92, 94, 96, 98 — коричневі й димчасті.

Непарною цифрою позначають сорти, що мають облямівку або цятку іншого кольору.

За строками цвітіння гладіолуси поділяють на: ранні — 66—74 дні від садіння до цвітіння, в паспорті позначаються РС, С, СП; пізні — 91—100 днів від садіння до цвітіння, в паспорті позначаються П, ОП.

За ступенем гофрованості гладіолуси поділяють на: НГ — не гофровані; Г — гофровані; СлГ — слабогофровані; СГ — сильногофровані; ССГ — супергофровані, складчасті.

Сучасною селекцією створені гладіолуси з восковою фактурою пелюсток, які довше зберігають свою свіжість у букеті.

Крім того, в "паспорті" вказують дані: рік інтродукції, прізвище селекціонера.

Бульбоцибулини за діаметром денця поділяють на 4 розбори: 1 розбір — 3 см і більше; 2 розбір — 2—3 см; 3 розбір — 1,5—2 см; 4 розбір — 1,5 см і менше.

Дітки поділяють на дві фракції: 1 фракція — діаметром 0,5—1 см; 2 фракція — діаметром 0,3—0,5 см.

Слід пам'ятати, що для розведення нового сорту найкраще підходять дітки, вони легше витримують акліматизацію. Але, плануючи вихід дорослих цибулин, слід враховувати, що схожість діток коливається від 10 до 80 % і залежить: від величини діток (великі мають кращу схожість); від якості діток (перед садінням слід очистити і відбракувати з темними плямами), кращу схожість мають дітки, що зібрані від цибулин другого і третього року цвітіння; від догляду за насадженнями — не можна ні заглиблювати садіння, ні садити дуже мілко; поливати регулярно, доки не зійдуть.

Великі цибулини першого розбору після 4—5 років цвітіння слід замінити цибулинами з діток, інакше втратиться декоративність, може не зберегтися сортність.

Як правильно вибрати якісну цибулину? Зверніть увагу на її зовнішній вигляд, перевірте, щоб:

♦висота цибулини була такою ж, як діаметр (вона набрала достатню кількість поживних речовин і зацвіте в поточному році);

♦місце на денці від маточної цибулини було якомога меншим;

♦цибулина не проросла раніше часу: спочатку має вкорінитися, інакше не вистачить сили, щоб квітконос виріс повноцінним і заквітував;

♦у цибулини не було ознак хвороби (коричневої плями), особливо серед зими, тому що до весни вони струхлявіють. Якщо ж це цінний сорт й іншого садивного матеріалу немає, то взяти таку цибулину можна лише навесні і відразу обробити, інакше хвора цибулина заразить і здоровий садивний матеріал, і грунт на 4—5 років;

♦цибулина посеред зими не була повністю обчищена, вона може не зберегтися до весни;

♦на кожний сорт був "паспорт".

Придбаний садивний матеріал до садіння слід зберігати внизу холодильника в паперовому пакеті, періодично перевіряючи, чи не спітніли цибулини, інакше вони проростають передчасно.

Агротехніка вирощування гладіолусів

Гладіолуси добре ростуть на осонні, на легких за механічним складом грунтах, за наявності достатнього зволоження, без застоювання води і захищеними від північно-західних вітрів. На кислих грунтах хворіють менше.

Грядки планую з осені так, щоб щорічно змінювати місце насаджень і повертатися на попереднє місце лише через 4 роки. В мене грядки шириною 1—1,2 м, щоб легше було їх прополювати, удобрювати, поливати та збирати врожай. Довжина коливається від 3 до 12 м.

Восени виділені грядки обсаджую 2—3 рядками часнику, а з настанням холодів удобрюю майбутні грядки суперфосфатом (30 г/м^2), вирівнюю граблями і знову перекопую. Рядки розташовую впоперек грядки.

Перед садінням з цибулин знімаю лушпиння (десь наприкінці березня). Дітки очищаю за 3—4 дні до садіння, вибраковую з плямами. Замочую дітки і цибулини на 20—30 хв. у розчині: Бі-58 новий — 10 г на 5 л води; фундазол — 5—10 г на 5 л води. Після цього витримую в розчині з мікроелементами 10—12 год. і відразу висаджую.

Стараюся садити цибулини, коли Місяць зростає, між першою чвертю і повним Місяцем, коли він знаходиться у знаках Терези або Діва, а для діток — Козеріг при убуваючій фазі Місяця.

Грунт повинен прогрітися до плюс 8—10°С. Запізнюватися з садінням особливо на піщаних грунтах не можна, бо волога швидко втрачається і коренева система гладіолусів не встигає достатньо розвинутися, а дітки взагалі гинуть.

Для Київської області оптимальні строки садіння діток на піщаному грунті — початок квітня, а цибулин — упродовж цього місяця.

Глибина садіння великих цибулин на піщаному грунті — 12—14 см, на чорноземі — 8—10 см, для діток — 5—7 см. Відстань між цибулинами в рядку — 10—12 см, міжряддя — 20 см. Діток висаджую окремо від цибулин на грядках такої ж ширини. Впоперек грядок роблю широку канавку сапою, затим планочкою довжиною 1 м і товщиною 1 см легким натискуванням роблю канавки через кожні 4 см, в які розкладаю діток. Рядки виходять рівними з 3—5 стрічок.

Коли садивний матеріал розкладений, присипаю трохи землею і обприскую канавки тим же розчином Бі-58 і фундазолу. Затим остаточно загортаю рядок, вирівнюю граблями, ставлю кілки з номером рядка, відступаю на 20—25 см і прогортаю нову канаву і т.д.

Відразу в зошиті (на план-схемі) відмічаю, який сорт уже висаджений.

Сходи з'являються через 15—18 днів і відразу розпочинаю догляд за насадженнями: прополювання, поливи (щедрі, щоб волога доходила до коренів, але не дуже часто). Особливо не допустиме пересихання грунту в період розвитку 3—4 листків, бо саме в цей час формується суцвіття. На другий день після поливу грунт обов'язково розпушую.

Поливаю і під час цвітіння, це сприяє росту нової бульбоцибулини. Одночасно з поливом підживлюю рослини.

Кожний квітникар повинен знати склад і властивості грунту на своїй ділянці і сам має визначити оптимальну кількість мінеральних добрив і враховувати їх під час підживлювань. Але не можна удобрювати свіжим гноєм, бо це може призвести до захворювань і засмічення насаджень насінням бур'янів.

На початку розвитку рослини живляться за рахунок поживних речовин, що містяться у бульбоцибулинах — це в середньому 2—3 тижні, тобто до кінця травня. Тоді й вперше підживлюю: 30 г карбаміду на 10 л води на 1 кв.м.

Другий період — пристосування до самостійного життя, розвиток власної кореневої системи (триває 3—4 тижні, десь до середини червня — це фаза 3—5 листків). Тоді й вдруге підживлюю: карбамід — 15 г, сульфат калію — 30 г на 10 л води на 1 кв. м.

Третій період триває 5—6 тижнів: відбувається формування й розвиток коренів другого ярусу, формування нової бульбоцибулини і ріст суцвіття. В цей час найінтенсивніше споживаються поживні речовини. Третє підживлення: карбамід — 15 г, сульфат калію — 30 г на 10 л на 1 кв. м.

Наступний період — цвітіння гладіолусів супроводжується накопиченням поживних речовин у бульбоцибулинах і ростом діток. Четверте підживлення: сульфат калію — 30 г, суперфосфат — 60 г на 10 л води на 1 кв. м.

Зрізувати квітконоси слід раненько вранці після дощу або поливу, коли розквітнуть перші дві квітки, і поставити на 3—4 години у воду. Так довше збережеться декоративність. Зрізують продезінфікованим ножем, аби зарадити зараженню строкатістю пелюсток. При цьому слід залишати не менше чотирьох непошкоджених листків, щоб забезпечити бульбоцибулини продуктами асиміляції.

Після цвітіння квітконос на незрізаних рослинах виламують, щоб поживні речовини не втрачалися на формування насіння. І через 15 днів після цвітіння, але не пізніше 1 вересня — п'яте підживлення: суперфосфат — 30 г на 10 л води на 1 кв. м.

У процесі вегетації рослини необхідно 2—3 рази обприскати розчином мікроелементів: борна кислота — 1,3 г (розчиняється в окропі), мідний купорос — 1,6 г, сульфат цинку — 0,3 г, нітрат кобальту — 0,1 г, перманганат калію — 1,5 г на 10 л води.

У міру потреби необхідно проводити обприскування від хвороб і шкідників (1—4 рази). Я використовую фунгіциди: фундазол — 5—10 г на 10 л води або імпакт — 5 мл на 10 л води; інсектициди: Бі-58, децис або карате (відповідно 20, 2—3 і 1—1,5 мл на 10 л води).

Л.І.Шостак,
м. Київ

Щеплення горіха

На сторінках "ДСГ" багато друкувалося про щеплення яблунь, груш, кісточкових. А от про щеплення горіха волоського (грецького), здається, нічого не було.

Тож дуже хотілося б прочитати на сторінках журналу все про щеплення горіха: коли (навесні чи восени) краще щепити, який спосіб найбільш поширений і ефективний.

В.В.Глуханюк,
смт Богородчани,
Івано-Франківської обл.

Упродовж багатьох віків горіх грецький розмножували в основному насінням. Переважає цей спосіб і сьогодні.

Труднощі вегетативного розмноження горіха грецького пов'язані насамперед з деякими анатомічними, морфологічними та біологічними особливостями: однорічні прирости мають великий об'єм серцевини, потовщена основа черешка листка, складність методів щеплення, високий вміст аскорбінової кислоти і дубильних речовин, які швидко окислюються повітрям в щойно оголених тканинах. Відтак уповільнюється зростання підщепи і прищепи, тому потрібна відносно висока температура і вологість повітря.

Зимове щеплення в закритому грунті

На даний час розроблена технологія вирощування сортових саджанців зимовим щепленням у закритому грунті (теплицях), де створюють відповідні умови. При цьому для підщеп беруть добре розвинуті однорічні сіянці, діаметр яких біля кореневої шийки сягає 1,5–2 см, а висота – не менше 20 см. В якості підщеп можна використовувати і дворічні сіянці горіха грецького, особливо в тих випадках, коли коренева шийка однорічних сіянців не досягла товщини 2 см. Підщепи висаджують у контейнери (горщики).

Для цього завчасно готують грунтосуміш (субстрат для укорінення), до складу якого входить дернова земля, пісок, торф, перегній у співвідношенні 1:1:1:0,5. Висаджені в контейнери підщепи тримають у теплиці за температури близько 22–25°С. В цей час субстрат у контейнерах повинен підтримуватись рівномірно зволоженим, підвищеною має бути і вологість повітря в теплиці. За період від трьох до п'яти тижнів у підщеп починається сокорух достатній для того, щоб можна було починати щеплення.

Прищепами слугують однорічні пагони з кращих форм і сортів горіха грецького з добрим приростом. Підбирають визрілі пагони, не менше 30 см завдовжки і 7 мм завтовшки. Живці повинні мати по дві добре розвинуті бруньки з сприятливим співвідношенням між серцевиною і деревиною. При цьому діаметр серцевинного циліндра не повинен перевищувати товщини кільця деревинного циліндра. Живці з дуже великою серцевиною бракують, як і живці з водяних пагонів. Також відбраковують живці з чоловічими квітковими бруньками та ті, що мають укорочені або дуже довгі міжвузля. Найкращі живці із базальної і середньої частини пагона довжиною не менше 40 см. Дуже важливо, щоб живці до щеплення перебували в стані спокою, інакше їхні бруньки в перший же після щеплення тиждень пробуджуються і йдуть у ріст, що дуже негативно впливає на зрощення прищепи з підщепою.

При зимовому щепленні в закритому грунті можна використовувати різні способи: просте або поліпшене копулювання, щеплення в розріз (розщіп) та за кору сідлом.

Технологія щеплення така. Після того як підщепи пішли в ріст (почався сокорух), їх зрізують на пеньок на висоті 5–10 см від кореневої шийки. Висоту зрізування вибирають залежно від товщини підщепи вище кореневої шийки і товщини живця. Але щеплення не бажано робити вище 10 см над кореневою шийкою.

При підтримуванні постійної температури в теплиці 22–25°С щепа проростає впродовж трьох–чотирьох тижнів. Розвиток пагонів відбувається швидко. За наступні 25–30 днів вони досягають висоти 30–50 см і в цей час закінчують ріст. Приблизно через 5–7 днів контейнери можна виносити для загартування саджанців до прохолоднішого приміщення.

Висаджувати щепи з контейнерів у відкритий грунт можна після того, як минає загроза пізньовесняних заморозків.

При подальшому догляді за щепами весною наступного року пагін, залишений у минулому році, необхідно зрізати над брунькою на висоті 7–15 см від місця щеплення. Із пагона, який виростає із базальної бруньки, формують майбутній штамб.

Осіннє щеплення

Л.Черні (1965) розробив спосіб щеплення горіха грецького на початку стану спокою дерев, коли бруньки не здатні до вегетації навіть за сприятливих умов. Щеплення розпочинають у першій половині жовтня. Підщепи викопують тоді, коли бруньки хоч і перебувають у стані спокою, але рослини ще зберігають зелені листки. Перед сортуванням сіянців листки обривають або зрізують усю верхню частину пагона.

Якщо сіянці викопувати після кількох нічних заморозків, бруньки набувають здатності до вегетації, внаслідок чого результативність щеплення різко знижується.

Пагони для живцювання необхідно заготовляти у вересні – першій декаді жовтня, коли на маточних деревах ще є листки, а бруньки вже вступили в стан спокою. Відібрані пагони необхідно звільнити від листків, зрізуючи листкові пластинки на відстані 2–3 см від основи черешків. Залишки черешків через кілька днів відпадуть самі.

Період спокою бруньок, а отже і придатність їх для щеплення можна продовжити до кінця грудня, зберігаючи зрізані у відповідний строк пагони, при температурі нижчій 15°С, високій відносній вологості повітря. Щеплення роблять одним із способів, що описані раніше. Вимоги до живців такі самі, як і в першому випадку.

Потім щепи прогрівають у термостатах чи опалюваних приміщеннях за температури 25–27°С. На зрощення живця з підщепою необхідно 20–25 днів. Якщо витримані всі необхідні умови, то під час прогрівання жодна брунька не повинна прорости. В подальшому щепи до садіння в розсадник зберігають за температури 0–5°С.

Щеплення у відкритому грунті живцем

У сприятливих кліматичних умовах щеплення живцем можна здійснювати у відкритому грунті. Живці найкраще заготовляти безпосередньо перед щепленням. Якщо щеплення роблять у березні – квітні, живці можна заготовляти за 20–30 днів до початку робіт. У цьому випадку їх зберігають у вологому піску чи тирсі за температури 0–5°С. Кінці живців вкривають садовим варом, садовою замазкою тощо.

Окулірування

Існує спосіб щеплення горіха грецького у відкритому грунті окуліруванням. Проте практика показує, що щеплення у відкритому грунті оправдовує себе в областях з м'яким кліматом і відносно високою вологістю повітря, де середньодобова температура з травня по вересень трохи вища 18°С.

В якості підщепи використовують дворічні сіянці горіха грецького або чорного, коренева шийка яких має товщину 2–2,5 см. Підщепа повинна бути висаджена в крайньому випадку за рік до окулірування. Прищепою слугують добре визрілі однорічні пагони довжиною не менше 30 см. Для окулірування потрібно брати розвинуті ростові бруньки з середньої частини живця. Пагони заготовляють напередодні ввечері або безпосередньо перед окуліруванням з тим, щоб кора у них легко відділялася від деревини. Окулірування виконують рано вранці спеціальним ножем з двома паралельними лезами, відстань між якими 3 см.

На підщепі спочатку роблять поперечні надрізи кори до деревини, потім поздовжні, що забезпечує отримання прямокутного "віконця". Вирізану ділянку кори відокремлюють від підщепи безпосередньо перед встановленням такої ж ділянки кори з вічком (щитка) з прищепи.

Кращим строком окулірування сформованою брунькою залежно від зони вирощування є період від 10 червня до 30 серпня, а лотеральною (несформованою) брунькою – червень.

Місце окулірування після встановлення щитка відразу ж обв'язують поліхлорвініловою плівкою шириною 10–15 мм, яку знімають з підщепи напровесні наступного року.

І.П.Надточій,
канд. с.-г. наук, зав. лабораторією ягідних та нетрадиційних культур,
Інститут садівництва УААН

ТОВАРИ СКРИНЯ ПОШТОЮ

Ви можете надіслати замовлення звичайним листом за адресою: 04071, м. Київ-71, а/с 40-Д, каталог «Скриня» або зробити замовлення за телефоном: 8-800-504-44-40 (без вихідних). Всі дзвінки безкоштовні. Ви сплачуєте за товар на пошті в момент отримання.

Мінімальна сума замовлення 35 гривень

Свічка – яйце
Колір: синій, жовтий, бордо, оранжевий, червоний, білий
Артикул: 31765
Ціна за одиницю 1,56 грн.

1 56 грн.

4 45 грн.

Серветка пасхальна
Склад: 100% бавовна
Розмір: 50х70 см
Візерунок: 1, 2, 3
Артикул 50320 Ціна 4,45 грн.

Рушник обрядовий
Накатаний малюнок
Склад: 100% бавовна
Розмір: 140х40 см
Артикул 51403
Ціна 5,88 грн.

5 88 грн.

4 КУПУЄТЕ НАБОРИ ЗА 40 ГРН

12 00 грн.

Набір для вишивання
Розмір: 10х10 см
До складу входить: інструкція, голка, біла канва "Aida", муліне DMC.
1 Артикул 50349 Ціна 12,00 грн.
2 Артикул 50350 Ціна 12,00 грн.
3 Артикул 50351 Ціна 12,00 грн.
4 Артикул 50352 Ціна 12,00 грн.

Заповніть, будь-ласка, купон замовлення, виріжте і надішліть його за адресою: 04071, м. Київ-71, а/с 40, каталог «Скриня».

Я, Прізвище ________________
Ім'я ________________
По батькові ________________
Замовляю каталог «Скриня, весна – 2002»
за 5,00 грн.
Індекс ________________
Адреса ________________

Відтепер всього за 5 грн.!

Весняний асортимент товарів у новому випуску каталогу «Скриня– весна 2002». Одяг, галантерея, товари для дому, саду та городу, побутова техніка, посуд, парфуми, косметика та інші товари–поштою. А крім того, гороскоп, кросворд, корисні поради і безліч цікавої інформації. Замовивши каталог всього за 5 грн., ви зможете купувати будь-які товари з нього зі знижкою 5%!

Пальто трикотажне
Склад: напіввовна
Розмір: 40, 42, 44, 46, 48, 50
Зріст: 158, 164, 170, 176
Артикул 10142
Ціна 189,95 грн.

189 95 грн.

Джемпер
Склад: 70% вовна, 30% акрил
Розмір: 46, 48, 50, 52
Зріст: 176, 182
Артикул 21058 Ціна 59,85 грн.

59 85 грн.

Куртка на синтапоні
Склад: 100% поліамід
Розмір: 42, 44
Артикул 31038
Ціна 139,95 грн.

139 95 грн.

ОЩАДБАНК ЗАВЖДИ ПОРУЧ
Ліцензія НБУ № 148 від 31.07.2000 р.

Заповніть бланк замовлення, виріжте та надішліть за адресою:
01023, м. Київ, а/с 625-Д, каталог "Скриня"

Я, ________________
прізвище, ім'я та по батькові
____
індекс, докладна поштова адреса, телефон

замовляю за каталогом "Скриня" такі товари:

Артикул	Назва товару	Колір	Розм.	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.

Підпис Замовника: ____________ "___"________ р. **Разом:**

...троянди - гуртовий продаж дворічних саджанців. Ціна 4-6 грн.

Г.Д.Андреєв,
вул. Леніна, 20, с. Сурсько-Литовське Дніпропетровського р-ну Дніпропетровської обл., 52064,
тел. (0562) 11-22-46, 98-10-84

...саджанці троянд (дворічні, щеплені) зарубіжної селекції. Для ландшафтного озеленення найновіші троянди (бордюрні, плетисті, грунтопокривні).

М.Б.Рязанов,
вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. (0562) 98-10-84

...25 сортів гіацинтів. Конверт - каталог.

В.В.Литвин,
Щорса, 7/9, 53, м. Київ, 03150

...троянди, тюльпани, нарциси. Кращі серед кращих. Кольоровий каталог у конверті замовника.

Поліна Олександрівна Козлова,
а/с 1, м. Бахчисарай, Крим, 98400

...обприскувач PET-4. Чудово розпилює, легкий, зручний, є інструкція. Потрібні 4 пляшки з-під газводи, накачується авто-, велонасосом. Заправкою (4 л) обробляється 4 ар за 15 хв. Щоб отримати, перекажіть 9,5 грн. чи замовте.

Олександр Володимирович Нич,
Виговського, 4/6, м. Івано-Франківськ, 76007,
тел. (03422) 6-08-52

...троянди і тюльпани кращих сортів. Каталог у конверті замовника.

Надія Петрівна Корміленко,
вул. Свідерського, 43, м. Бахчисарай, Крим, 98400

...цілий рік насіння овочів і квітів від 15 коп. за пакетик. Каталог - у заадресованому конверті з маркою "Д".

Анатолій Георгійович Авраменко,
вул. Маяковського, 12, м. Красногорівка Мар'їнського р-ну Донецької обл., 85630, тел. (06278) 2-35-20,
E-mail: avramenko@mar.dc.ukrtel.net

...допомогу в пошуку рослин. Список надсилаємо безкоштовно у Вашому конверті.

О.І.Болотських,
Банк даних колекціонерів рослин, а/с 17, м. Київ, 02105

...декоративні рослини.

О.І.Болотських,
а/с 17, м. Київ, 02105

...відроджену Американку - гібридне насіння картоплі Золушка та її суперелітні садивні бульби. 100 насінин - 11 грн. Насіння напівсолодкої італійської цибулі бордового кольору. 100 г і більше кожна за 1 сезон. Ціна упаковки 2 грн. 50 коп.

Володимир Миколайович Гончаров,
вул. Дніпродзержинська, 4/79, м. Донецьк, 83016,
тел. (0622) 63-84-83

...клематиси, іриси, лілійники, декоративні чагарники, хвойні, багаторічники, півонії. Конверт - каталог.

Володимир Володимирович Крячко,
пров. Іскринський, 10, м. Харків, 61005

...саджанці, чубуки винограду. Каталог.

Едуард Михайлович Олефір,
вул. Авраменко, 18, кв. 84, м. Запоріжжя, 69120,
тел. (0612) 67-49-53

...тюльпани 200 сортів, гіацинти, нарциси, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 131, м. Київ-156

...трифазний електродвигун на 220 В без конденсаторів, без втрати потужності. Повільне регулювання обертів. Схеми, поради. Заадресований конверт.

а/с 118, м. Київ-111, 04111

...саджанці суниць Брайтон, Референта, Ольвія, Гігант Джорней, Кент та інші; саджанці смородини, винограду. Вкладайте заадресований конверт.

Віктор Васильович Гудзенко,
вул. Московська, 40, м. Балта Одеської обл., 66100

...найкращі сорти узамбарської фіалки вітчизняної та зарубіжної селекції.

Лариса Василівна Ярош,
вул. Чураївни, 3/2, кв. 178, м. Полтава, 36004,
тел (053) 2-52-57-26

... до 1 т картоплі, помідорів чи огірків з 0,01 га - це реально. Надішлемо агротехніку вирощування. 1-3 відра риби за 1 год. лову. Схема імпульсної приманки для риби. Конверт - замовлення.

а/с 2 "Г", м. Гребінка, 37400

...півонії деревоподібні, кампсис, кімнатні. Конверт - каталог.

А.Я.Ткаченко,
а/с 1109, м. Черкаси, 18006

...саджанці віялоподібної пальми 2-річні - 3 грн. + 2 грн. за пересилання бандеролі. Передплата.

Олександр Анатолійович Стеценко,
с. Новодмитрівка Золотоніського р-ну Черкаської обл., 19734

...саджанці суниць: найвеликоплідніших Н'юспейс і Супергігант, шпалерної Вабанк, суниці-малини - по 2 грн., йошти і лаванди - по 4 грн. за кущ. Пересилка - 3 грн.

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин Вінницької обл., 22100

...економічно вигідно! Гарантований збут! Інформація щодо співпраці з організації ще малопоширеного в Україні, але високоприбуткового хутрового бізнесу - розведення шиншил. Заявка + конверт із з/а.

а/с 3 "Ш", смт Стара Вижівка Волинської обл., 44400

...міцелій гливи і печериці (можна вирощувати цілий рік), рекомендації щодо вирощування. Насіння овочевих, квіткових культур. Картопля: Червона Шапочка, Повінь, Слов'янка; соя кавова.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...найдешевші саджанці троянд Блек Меджик, Гранд Прі, Блек Баккара Вендела, Аква, Єлоу Ісленд, Іліус, а також саджанці шипшини.

Д.Л.Харченко,
вул. К.Маркса, 15-а, м. Ірпінь Київської обл.,
тел. (04497) 57-7-96

...високоякісні електричні обприскувачі - туманоутворювачі MGLA-E, MGLA-E TURBO.

О.Д.Харченко,
тел./факс (04497) 57-4-95

...траву мітлицю (опис - 1 грн. у зворотному конверті), альпінарій, хвойні.

а/с 704/2А, м. Київ-87,
тел. 277-70-68

... інкубаційні та харчові перепелині яйця, молодняк, тушки перепелів, стелажі для утримання (250 гол.), інкубатор для курячих та перепелиних яєць, фазани, перепелиний послід.

Тел. (044) 431-75-98
E-mail: senenkov@svitonline.com.ua

...тюльпани 70 кращих сучасних сортів (бахромчасті, лілієподібні, папугові) від суперранніх до пізніх, різні за забарвленням. Початківцям надсилаю спецкаталог, передбачені знижки. Якість і чесність гарантую. Заадресований конверт - каталог.

Геннадій Михайлович Караваєв,
вул. Батюка, 62-80, м. Слов'янськ Донецької обл., 84116

...голландське насіння, морква рання та пізня, буряки столові, редиска тритижнева, капуста білоголова, червона, цвітна, огірки бджолозапильні, самозапильні та з жіночим типом цвітіння (Наташа, Атлантіс, Паркер, Аякс, Маринда, Матильда, Кріспіна, Пасадена та інші), помідори ранні, пізні, середні, високорослі й кущові, селера, цибуля порей, петрушка кучерява, листкова, коренева, редька чорна зимова, кабачки цуккіні, квіти. А також вітчизняне та аматорське насіння овочів і квітів. Цибулини гладіолусів, лілій, фрезій, бегоній, бульби жоржини і багато іншого. Пакети для фасування насіння. Каталог надсилається безкоштовно в заадресованому конверті з маркою замовника. Ціни доступні, система знижок. Оплата після отримання насіння.

а/с 87, м. Київ-170, 03170

...технологію приготування браги без дріжджів і спирту без цукру.

а/с 4, Тараща Київської, 09500

...терморегулятор, перепілка, фазан, якобін, кохінхін.

В.І.Подгорич,
Ломоносова, 19, м. Полтава, 36026,
тел. 8 (0532) 50-25-31

...саджанці троянд, шипшини. Система знижок.

А.Я.Береза,
а/с 238, м. Красноармійськ Донецької, 85307
тел. (06239) 2-72-04, 97-9-32

...садивний матеріал колекційних сортів сенполій. Конверт - каталог.

Л.А.Татаренко,
вул. Черепина, 30, кв. 82, м. Суми, 40034

...співробітництво у придбанні і вирощуванні хутрового звіра - шиншили. Для відповіді - лист зі з/а.

Олександра Василівна Копій,
а/с 99, м. Житомир, 10024

ПРОПОНУЮ

агропромисловий комплекс із замкненим циклом переробки продукції, житловий двоповерховий будинок з підвальними приміщеннями і комунікаціями, млин, ангар (60х30х15 м), макаронний цех, деревообробні верстати, автотракторну техніку, будинок для робітників, діючий свинокомплекс, 6 га приватизованої землі, можливість займатися бджільництвом. Житомирська область — за 90 км від Києва.

Тел. (04130)75-237.

Пропоную...

...іриси, гладіолуси, тюльпани.

Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани Носівського р-ну Чернігівської обл., 17130, тел. (04642) 2-45-82

...окуляри-тренажери "Relax" для відновлення зору (для водіїв, комп'ютерні); магнітно-масажні устілки для рефлексогенних зон ноги людини, що пов'язані з усіма її органами; масажуючи стопу, Ви тренуєте й зміцнюєте весь свій організм.

Тел. 476-08-84 (з 7 до 9 год.)

...найстаріший відомий селекціонер пропонує цибулини і "дітки" гладіолусів власної селекції та кращих зарубіжних сортів.

Н.П.Мирошніченко,
пров. Оздоровчий, 4, м. Житомир - 5

... молодняк руанської качки, цесарок, пухових курей.

Сергій,
тел.: ввечері (044) 263-22-31, вдень (044) 241-75-32

...насіння лікарських та медоносних рослин.

Саволюк Надія Василівна,
вул.Тропініна, 34, Могилів-Подільський Вінницької обл.
Тел. (04337) 2-56-92.

Хочу придбати...

...морозник, аммі зубну (велику).

Саволюк Надія Василівна,
вул.Тропініна, 34, Могилів-Подільський Вінницької обл.
Тел. (04337) 2-56-92.

ТОВ «ФЕРМЕР»

м. Київ, вул. Героїв Оборони, 12, корп. 7

МОТОБЛОКИ, ТРАКТОРИ,
СІЛЬГОСПЗАПЧАСТИНИ

до двигунів СМД, Д240, Д65, Д144

(044) 261-48-22, 267-82-18

Книга — поштою (післяплатою)

Корова в господі. Ціна — 4 грн.
Вирощування і розведення курей. Ціна — 4 грн.
Вирощування і розведення індиків. Ціна — 2 грн.
Кінь у присадибному і фермерському господарстві. Ціна — 4 грн.
Присадибне бджільництво. Ціна — 4 грн.
Сорти картоплі. Ціна — 3 грн. 50 коп.
Кролі в господі. Ціна — 2 грн.
Хутрові звірі. Ціна — 2 грн.
Присадибне рибництво та любительське рибальство. Ціна — 4 грн.
Виготовлення ковбас та м'ясних продуктів. Ціна — 4 грн.
Технологія переробки риби. Ціна — 4 грн.
Присадибне свинарство. Ціна — 2 грн.
Переробка молока, приготування молочних продуктів у домашніх умовах. Ціна — 4 грн.
Коза в господі. Ціна — 2 грн.
Вичинка, фарбування шкур. Ціна — 2 грн.
Вирощування і розведення качок. Ціна — 2 грн.
Вирощування і розведення гусей. Ціна — 2 грн.
Шиншила. Ціна — 2 грн.
Картопля на вашому городі. Ціна — 3,5 грн.

Замовити книги можна за адресою: *03151, м. Київ, вул. Донецька, 30, редакція "Ветеринарна газета" або по тел. (044) 243-39-19, 243-38-22.*

Куплю бджолину отруту.

м. Старий Оскол
Бєлгородської обл., Росія.
Тел. /факс (0725) 24-64-02
з 9-00 до 18-00. Крім вихідних

АГРОФІРМА "АСТАРТА" ПРОПОНУЄ:

- насіння овочів та квітів;
- повнокольорові пакети для насіння;
- саджанці та цибулини квітів;
- кімнатні рослини;
- літературу з питань рослинництва;
- ландшафтне проектування.

Магазин-склад.
м. Київ, вул. Індустріальна, 27-а, тел. (044) 227-47-60, 457-62-75

Пропонуємо:

- кращі сорти троянд для зрізу та озеленення;
- саджанці шипшини та самшиту; пакети молочні літрові.

Весняні знижки для оптовиків — до 3 грн. Реалізація на місці, а також надсилаємо поштою, у т.ч. післяплатою.

Конверт — каталог.

Володимир Петрович Цукур,
вул. Лугова, 36, Жуляни, Київ-169, 03169,
тел. (04497) 3-25-23

Техніка для вашого саду і городу

Мотоблоки, мотокультиватори, начіпне обладнання, запчастини.

Допоможемо з доставкою в межах України.

Телефони:
(044) 551-53-89,
552-13-42,
559-01-02,
552-81-28

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

Журнали:
"КАРТОПЛЯР"
Передплатний індекс — 22671.

"Агро-Світ України"
Передплатний індекс — 48355.

"ВЕТЕРИНАРНУ ГАЗЕТУ" —
поради з годівлі, утримання та лікування домашніх тварин, птиці та риби.
Передплатна ціна:
на 1 міс. — 1 грн. 60 коп.,
на рік — 19 грн. 20 коп.
Передплатний індекс — 35069.

Шановні читачі! Редакція "ДСГ" не має ніякого відношення до журналу "Картопляр". З приводу непорозумінь щодо несвоєчасного одержання журналу "Картопляр" звертайтеся, будь ласка, за адресою: вул. Донецька, 30, редакція журналу "Картопляр", Київ, 03151. Тел. (044) 243-39-19.

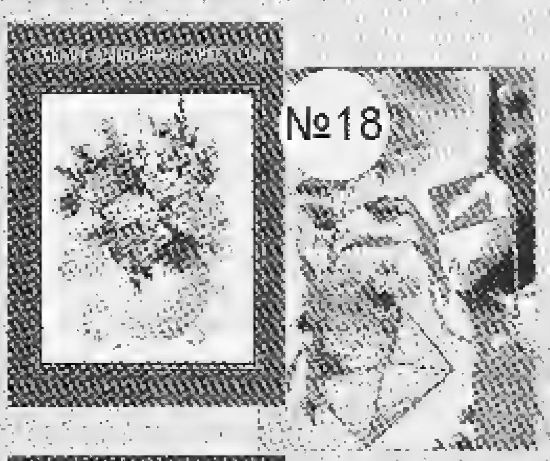
КНИГИ — ПОШТОЮ

КНИГОНОША
www.greenpes.com
"Книгоноша", а/с 110-ДС,
м. Київ-71, 04071, тел. (044) 467-50-24

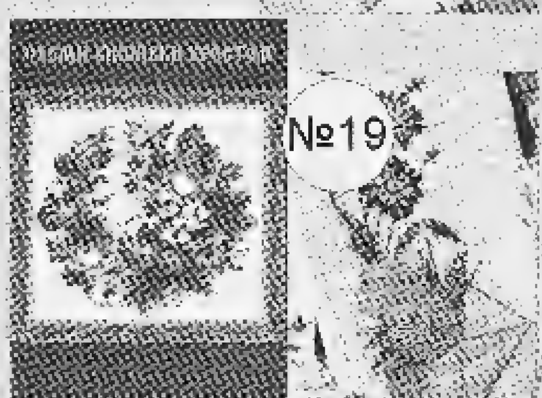
Мінімальна сума замовлення – 15 грн.

Увага! *З 21 січня 2002 р. Укрпошта підвищила тарифи на свої послуги. Тому, якщо сума вашого замовлення менша, ніж 15 грн., ми змушені будемо додати **1 грн.** за послуги Укрпошти.*

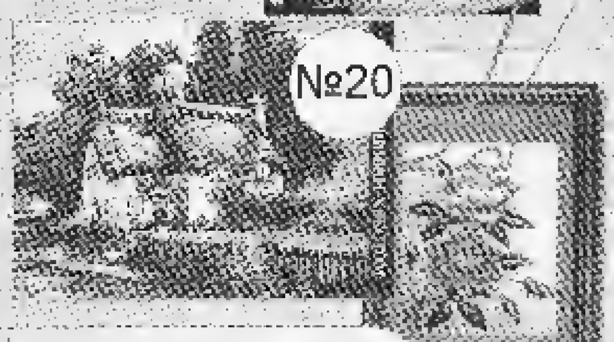
Зверніть увагу, що до вказаної ціни входить тільки вартість пересилання. А за переказ грошей на наш рахунок пошта візьме з вас додаткову плату, яка становитиме до 4,5% від суми замовлення. Гроші за книжки ви заплатите на пошті при отриманні посилки.

№18

№19

№20

Ціна кожної 5 90 грн.

Сонет. Схеми вишивки хрестом.

Запропоновані в цій серії розгортки схем для вишивки хрестом, що містять по дві чудові композиції, та простота їх виконання, задовольнять найвимогливіші смаки. Скатертини, пано, серветки, що їх ви зможете зробити власноруч, перетворять вашу оселю на взірець краси та оригінальності.

11 00 грн.

Білик Д. ***Кращі страви української кухні.*** *– 384 с.*

Український борщ та вареники вже давно відомі далеко за межами нашої країни, а національна кухня по праву вважається однією з найкращих і найсмачніших у всьому світі. Ця книга допоможе оволодіти тонкощами приготування українських національних страв, потішити родичів, гостей та друзів різноманітними борщами, юшками, млинцями, стравами з м'яса, овочів, солодощами, напоями тощо. Отож, смачного!

2 20 грн.

Грицай С.
Художнє в'язання. *– 104 с.*

Усім, хто вміє і любить в'язати, а також тим, хто тільки навчається цього захопливого мистецтва, посібник стане найкращим порадником і помічником. Детальний опис технології в'язання на спицях та на машинці допоможе власноруч створити вбрання на ваш смак. Оригінальні моделі одягу, прості й вишукані, виконані в найкращих традиціях, ви зможете зробити самі.

2 20 грн.

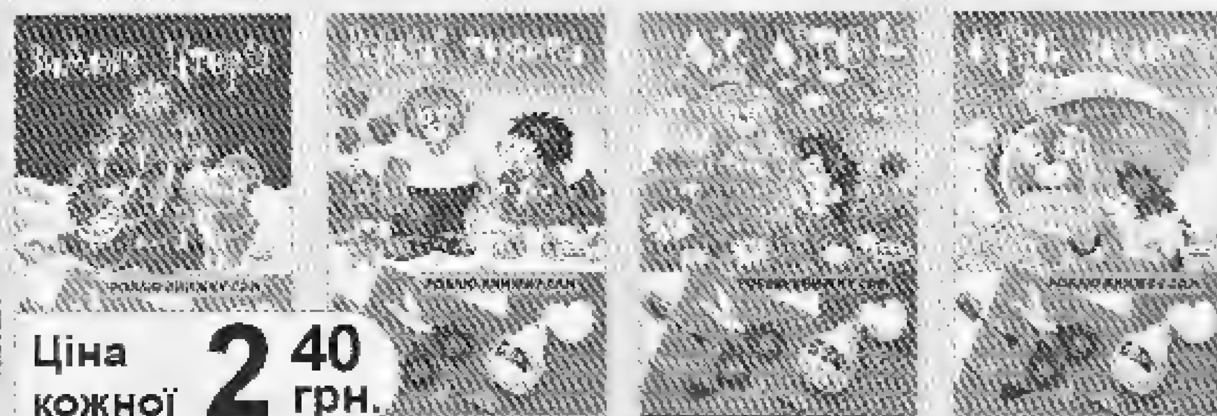
Туранська В. ***Моделювання фасонів жіночого легкого одягу.*** *– 160 с.*

У книзі запропоновано моделі фасонів для жінок, прихильниць як вільного силуету, так і прилягаючого. Подано не готові викрійки згідно з певними розмірами, а докладне опрацювання кожної моделі, розроблено креслення видозмінених викрійок з розкладкою на тканині, обумовлено припуски на шви.

3 00 грн.

Сад і город без шкідників і хвороб. *– 64 с.*

Про методи боротьби за врожай, найефективніші препарати, основні правила обприскування – в одній книжці.

Ціна кожної 2 40 грн.

Серія "Роблю книжку сам"

Зимова історія. Казка. *– 12 с.*
Весняні турботи. Казка. *– 12 с.*
Ах, літо! Казка. *– 12 с.*
Осінь золота. Казка. *– 12 с.*

Для того, щоб зробити власноруч справжню книжку, малюку треба попрацювати творчо: вирізати ілюстрації, уважно подивитися на схему і наклеїти їх на свої місця у створених художником картинки. А коли справу буде закінчено, то вийде 4 чудові книжечки, які розкажуть, чим займаються Ведмедик та Їжачок у різні пори року.

14 80 грн.

Товстуха Є. ***Українська народна медицина.*** *– 456 с.*

Ця, безперечно, найкраща книжка з народної медицини стала найпопулярнішою серед наших читачів у 2001 році. У чім секрет такої популярності? Автор академік Є.Товстуха, відомий цілитель, включив до неї, крім перевірених часом рецептів від усіх хвороб, ще й замовляння, молитви та лікувальні напої, що допоможуть Вам не хворіти та не старіти упродовж довгих років.

9 90 грн.

Товстуха Є. ***Кришталева чара: Сто українських алкогольних лікувальних напоїв.*** *– 188 с.*

Сто рецептів традиційних народних алкогольних напоїв від знаменитого українського травозная, який вже сорок років лікує людей від багатьох хвороб, в тому числі й від пристрасті до "зеленого змія". Поєднання у книзі вікового досвіду та сучасної технології приготування, яка дозволяє зберегти цілющу природну силу трав, ягід та меду, покликане допомогти зцілити людський організм, збудити бадьорість і снагу й водночас має сформувати культуру пиття алкогольних напоїв, спираючись на засади народного світогляду і моралі.

15 90 грн.

Брегг П.
Оздоровлення без ліків. *– 340 с.*

Єдине, що не можна купити за гроші – це здоров'я. І якщо ви хочете, щоб ваше життя було довгим і здоровим, то варто подбати про нього вже зараз. А для цього вам не потрібно звертатися до лікарів та витрачати купу грошей на ліки. Методика натурального харчування та активного голодування Поля Брегга, що вже допомогла багатьом, навчить вас співпрацювати з природою, звільнить від тяжких хвороб і передчасної старості.

4 95 грн.

Світко О. ***Рецепти здоров'я для кожної родини.*** *– 147 с.*

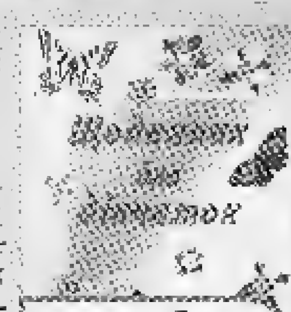
Це видання – надійний медичний порадник для кожної родини. В ньому ви знайдете сім основних принципів здоров'я, прийоми самодіагностики, засоби профілактики та лікування захворювань печінки, жовчного міхура, шлунка, нирок, проблем шкіри, волосся травами, цілющою водотерапією, масажем, раціональним харчуванням...

3 30 грн.

Світко О. ***800 років рецептам здоров'я.*** *– 48 с.*

Читаючи цю книжку, бачиш, що тут зібрано скарби світової народної медицини, які прийшли до України з далеких віків, від мудрих народів. А що сьогодні для нас з вами дорожче за здоров'я? Йому немає ціни. Ця книжка і є тим джерелом, з якого можете брати для себе поради, як зберегти здоров'я.

6 95 грн.

Щоденник для дівчаток "Метелики". *– 64 с.*

Щоденник містить все, що потрібно дівчинці: кольорову обкладинку і сторінки, місце для фотографії, інформацію про власницю, сторінки для імен та телефонів знайомих, анкету для друзів.

2 20 грн.

Нестайко В. ***Неймовірні детективи: Кримінальні повісті.*** *– 175 с.*

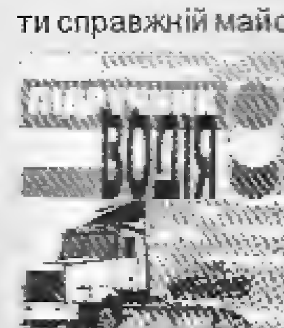
У книжці відомого українського дитячого письменника Всеволода Нестайка "Неймовірні детективи" є все, що притаманне класичному детективу, – загадкові злочини, копіткі розслідування, страшні несподіванки, бійки, погоні тощо. Прочитайте всією сім'єю цю захоплюючу книгу – і гострі почуття вам гарантовано...

4 40 грн.

Підготовка юних футболістів. *– 80 с.*

Ця книга познайомить юних футболістів з основами суперпопулярної у нашій країні гри і, можливо, сприятиме народженню нової зірки на зразок Шевченка чи Реброва. Тож саме час приступити до постійних тренувань, дотримання тижневого режиму, опанування технічних прийомів, тактичних тонкощів та секретів великого футболу. Оскільки задоволення від улюбленої гри – незрівнянне, особливо якщо ти справжній майстер.

9 90 грн.

Фоменко О.
Підручник водія. *– 288 с.*

Якщо Ви тільки вчитеся керувати автомобілем або прагнете вдосконалити свою водійську майстерність – кращого підручника Вам не знайти. Вичерпний виклад правил дорожнього руху, основи керування, особливості руху у складних умовах, основи автотранспортного права.

3 30 грн.

Правила дорожнього руху з доповненнями. *– 59 с.*

Найновіше зібрання містить усі зміни й доповнення останнього часу. Крім цього, дорожні та розпізнавальні знаки, дорожня розмітка, номерні знаки України та інших держав, перелік порушень та відповідні стягнення.

3 00 грн.

Три врожаї на рік. *– 62 с.*

Три врожаї за одне літо? Їх можете зібрати і Ви, варто лише змінити технологію висадки культур та догляду за ними. Про це – у книжці, а ще про картоплю, яку не їсть колорадський жук, картоплю по-китайськи, опрleft без хімії та багато іншого.

Білоості

Присадибне кролівництво:

проблеми та перспективи

Як відомо, кролі дають не тільки цінне хутро, а й дієтичне м'ясо. Ще не так давно в нашій державі вироблялися десятки тисяч тонн кролячого м'яса, а на заготівельні пункти щороку здавалося близько 50 млн. шт. кролячих шкурок. Понад 95 % поголів'я кролів вирощувалося у домашніх господарствах, забезпечуючи власників свіжим дієтичним м'ясом упродовж року.

Проте останнім часом зацікавлення до кролів значно знизилося. Детальний аналіз причин ліквідації державних та колгоспних кролеферм може зайняти не одну сторінку. Наше ж завдання розібратися з проблемами домашнього присадибного кролівництва. Не беруся узагальнювати, а тільки висловлюю думку, що основною причиною різкого зниження поголів'я кролів у домашніх господарствах за останні роки стало поширення таких вірусних інфекцій як міксоматоз, геморагічна хвороба та кокцидіоз, які буквально спустошили наші кролеферми. Ветеринарна служба в цілому, а ветеринарне забезпечення і ветеринарна освіта кролівників зокрема виявилися непідготовленими до боротьби з інфекціями. Інший фактор — відсутність селекційно-племінної роботи. Після ліквідації ферм-репродукторів кролівники-аматори залишилися без племінного молодняка. Працювати над поліпшенням та виведенням нових порід у домашніх умовах майже неможливо.

Нові наукові розробки в галузі кролівництва недостатні. Відсутні нові технології вирощування кролів: їх нам замінюють традиції, і як наслідок — катастрофічне зменшення поголів'я і занепад галузі в цілому.

Кролівництво — галузь перспективна, і я хотів би переконати в цьому читачів. Досвід підказує, що в кролівництві не буває дрібниць. Тут важливе все: порода і відтворення стада, утримання та годівля, профілактика й лікування хвороб.

У світі відомо близько 60 порід і гібридних форм кролів для домашньої ферми. У нас у країні їх трохи більше десяти. На нашій фермі ми утримуємо такі породи, як Радянська шиншила, Сірий та Білий велетень, Сріблястий, Черепаховий, Каліфорнійський, Віденський голубий, Метелик, Фландр і Рекс. Протягом року ми вирощуємо близько 1000 голів молодняка. Вибір породи — досить важливий етап у створенні домашньої кролеферми. Тут багато залежить від наявності племінного молодняка, можливостей кролівника, навіть від особистих симпатій та вподобань. Якщо вас цікавить м'ясна продукція, то ви повинні розводити Радянську шиншилу, Сріблястих, Сірого та Білого велетнів, Каліфорнійських, Новозеландських білих кролів, якщо хотече мати гарне хутро, то заведіть Віденських голубих, Метеликів, Рексів, Білоостих, Голландських, Черепахових.

Подамо коротку характеристику кожної з цих порід.

Радянська шиншила.

Радянська шиншила . Порода доволі молода (виведена в 1963 р.), проте дуже поширена на домашніх кролефермах. Кролі цієї породи мають сріблясто-блакитний колір хутра, добре розвинуті кістяк і груди, спина рівна й широка, ноги міцні й низькі, голова середньої величини. Середня жива маса дорослих кролів 5 кг, а окремих екземплярів понад 7 кг, довжина тіла сягає 70 см. Самки народжують у середньому вісім кроленят і добре їх вигодовують. Молодняк швидко росте і добре "оплачує" корми. На кілограм приросту кролі споживають від 3 до 3,5 кг кормових одиниць. Особливістю цієї породи є висока пристосовуваність до умов утримування: самки добре почувають себе і просто неба, і в кліткових батареях обладнаних приміщень.

Сірий велетень.

Сірий велетень — гордість вітчизняного кролівництва — високопродуктивна порода великих кролів сіро-заячого забарвлення,виведена у звірорадгоспі "Петровський". У них міцна будова тіла, видовжений тулуб і масивний кістяк. Голова велика, вуха широкі і довгі. Ноги міцні, рівні й товсті. Жива маса від 5 до 8 кг. Швидкоспілість середня. Молодняк у чотиримісячному віці досягає 3 кг. Середня плодючість самок 7—8 кроленят. Кролі цієї породи добре пристосовані до різних умов утримання та невибагливі до

кормів. На нашій фермі, оскільки ми практикуємо зовнішнє кліткове утримання і змішаний тип годівлі, ця порода найпоширеніша.

Білий велетень.

Білий велетень. Виведений у Бельгії і завезений до нас на початку тридцятих років. Це порода великих кролів з чисто білим хутром: типові альбіноси з червоними очима. Білі велетні мають ніжну, але міцну конституцію, тонкий міцний кістяк, видовжений (до 65 см) тулуб, невелике підгруддя, рівну й широку спину. Шкурки кролів великі, з вирівняним густим хутром (20 тис. волосків на 1 см^2). Середня плодючість самки — до 8 кроленят. Середня маса дорослих кро-лів — 5,1 кг. На нашій фермі, за відгодівлі, маса Білих велетнів досягає 8,5 кг у 11-місячному віці. Слід зауважити, що кролі цієї породи вибагливіші до умов утримання та годівлі, а відхід молодняка в період вирощування трохи вищий порівняно з іншими породами.

Сріблястий. Порода кролів, що має сріблясте хутро. Багато кролівників вважають цю породу хутрового спрямування, оскільки хутро має оригінальне забарвлення — м'яке і густе, з щільною міздрію. Однак цій породі властиві швидкоспілість і досить високий вихід м'яса, за належної "оплати" корму. На нашій фермі кроленята тримісячного віку досягали 3 кг, у чотиримісячному — 4 кг за затрати на 1 кг приросту живої маси близько 3 кг кормових одиниць. Годівля тут повинна бути повноцінною. Кроленята до місячного віку чорні, властивої їм сріблятості набувають у 4-місячному віці. Середня плодючість самки — 8 кроленят.

Сріблястий.

Білоості. Кролі, які мають оригінальне забарвлення волосяного покриву. На нашій фермі є кілька десятків кролів цієї породи. Спочатку ми розводили їх як шкуркову породу. Жива маса кролів не перевищувала 4 кг. Шляхом схрещування з Білим велетнем і Сріблястим нам вдалося вивести помісі, які мають середню масу 5,3 кг і своєрідне забарвлення. Наші кролі відзначаються міцною конституцією: голова в них невелика, тулуб короткуватий і щільний, спина рівна, кінцівки також рівні й міцні.

Самки цієї породи мають гарні материнські якості. За моїми спостереженнями, в зимових окролах в умовах зовнішнього утримання Білоості мають найкращий вихід молодняка. Гадаю, що як м'ясо-шкуркова порода Білоості дуже перспективні.

Каліфорнійська. Американська порода кролів середніх розмірів. Забарвлення хутра біле, за винятком вух, кінчика носа, лапок і хвоста, які мають темно-коричневий колір. Середня маса дорослих кролів 4,5 кг. Кроленята мають високу енергію росту. Середньодобовий приріст живої маси в двомісячному віці 40—45 г. Каліфорнійська порода незамінна за вирощування кроленят-бройлерів (забій у двомісячному віці) та інтенсивного вирощування кроленят (забій у тримісячному віці). Особливістю породи є також підвищена опушеність лап, що дає змогу утримувати цих кролів на сітчастій підлозі. Кроленята народжуються чисто білими, пігментні плями з'являються у них через 5—6 тижнів.

Черепахові. Середні за величиною кролі, які мають жовтувато-червонуватий колір хутра. Кролі цієї породи мають міцну конституцію і пропорційну будову тіла. Тулуб щільний, компактний, довжиною до 60 см. Кінцівки рівні, міцні, але не товсті. Кролиці наділені відмінними материнськими якостями, спокійні і доволі молочні, що позитивно впливає на збереженість молодняка. Черепахові не вибагливі до умов утримання та годівлі. Маса перших черепахових кролів, що з'явилися на нашій фермі не перевищувала 4,5 кг. За кілька років, у результаті схрещування з Білим і Сірим велетнем ми домоглися середньої маси 5,2 кг, а окремі екземпляри мають масу до 7,5 кг.

Черепахові.

Метелик. Порода кролів шкуркового спрямування, у яких на білому фоні забарвлення помітні чорні плями на мордочці, спині та боках. Жива маса дорослих кролів 4—4,3 кг. Гібриди з Білим велетнем і Радянською шиншилою досягають 6—6,5 кг. Волосяний покрив густий і блискучий. Строкатість малюнка надає шкурці

Метелик.

Фландр.

Новозеландські білі.

ошатності. Хутро цих кролів використовують переважно в натуральному вигляді.

Фландр. Бельгійська порода великих кролів масою 5—5,5 кг і довжиною тіла до 65 см. На нашій фермі ми розводимо гібриди Фландр з Сірим велетнем. Молодняк відзначається значною швидкоспілістю і здатністю до відгодівлі.

Рекс. Короткововнова порода, в якої відсутній ген ворсистості і тому довжина остьового і пухового волосся однакова. Волосяний покрив м'який та оксамитний. Конституція у Рексів ніжна, а кістяк тонкий і легкий. Спина довга, інколи горбата, круп вузький, кінцівки тонкі. За нашими даними, життєздатність Рексів знижена, відхід молодняка у них найвищий серед уже згаданих порід.

Новозеландська біла. М'ясна порода білих кролів середнього розміру. Жива маса дорослих тварин у середньому 4,5 кг. Цим кролям властива висока енергія росту, особливо в ранньому віці. Так, у два місяці їхня маса 1,8—2,2 кг, а в три — 2,7—3 кг. Затрати кормів на 1 кг приросту становлять від 3 до 5 кг кормових одиниць. Новозеландська — найпоширеніша порода за кордоном, де практикують виробництво м'яса бройлерів на повнораціонних комбікормах. Варто зауважити, що кролі цієї породи досить вибагливі до умов утримування та якості годівлі.

І насамкінець. Вирощуючи кролів на м'ясо, в господарстві бажано утримувати кілька порід, щоб схрещувати їх між собою, використовуючи ефект гетерозису. Про це наша мова пізніше, коли йтиметься про способи розведення та відтворення стада.

Ф.М.Капелюшний,
с. Нова Павлівка Кіровоградського р-ну
Кіровоградської обл.

Від вітчизняного виробника

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО ВИТОКІВ

Агрофірма "Гермес", враховуючи досвід попередніх поколінь землеробів, розробила нові технології отримання високоякісних, екологічно чистих добрив. Передусім це органічно чисті добрива і стимулятори на основі біогумусу. Біогумус (торгова марка "Гумівіт" і "Гумігран-1") — продукт життєдіяльності дощових черв'яків і тому він сприятливо позначається на рості й розвитку всіх без винятку сільськогосподарських рослин. До того ж норма внесення його в грунт — близько 3 тонн на гектар, що майже в 20 разів менше за середню норму гною. Разове внесення біогумусу гарантує підвищення врожайності на 20—30% протягом 3—4 років.

Ідея використовувати особливі властивості біогумусу для захисту рослин від захворювань втілилась у створенні рідкої концентрованої витяжки за оригінальною (запатентованою) технологією. Препарат отримав назву "Гумісол" — мікродобриво і стимулятор росту.

Гумісол — це коричнева рідина без запаху і з високим вмістом гумінових речовин. Він має високі бактерицидні та фунгіцидні властивості, абсолютно безпечний і не шкідливий для людини, тварин, комах і рослин. Гумісол у розчиненому, фізіологічно активному вигляді містить усі компоненти біогумусу: гумати, фульвокислоти, амінокислоти, вітаміни, природні фітогормони, мікро- і макроелементи, спори грунтових мікроорганізмів (приблизно 1 млрд. колоній в 1 г).

Стосовно рослин препарат має такі основні властивості:

- підвищує схожість та енергію проростання насіння, сприяє швидкому вкоріненню живців ;
- стимулює кореневутворення, чим прискорює розвиток рослин;
- зменшує вміст нітратів, важких металів та радіонуклідів в сільськогосподарській продукції;
- збільшує вміст цукрів, білків і вітамінів у плодах і овочах;
- підвищує врожайність на 8—15%, скорочує строки достигання на 10—14 днів.

Застосування гумісолу починається з передпосівної обробки насіння, цибулин, бульб, живців, кореневої системи рослин, а потім проводиться дворазова позакоренева обробка під час основних технологічних операцій.

Норми витрати препарату: для присадибної ділянки площею 6 соток — не менше 1,5 л, для великих площ — 16 л на один гектар, включаючи витрати на обробку насіння та два позакореневих підживлення за вегетацію.

Агрофірма, дотримуючись принципів органічного землеробства, започаткувала виробництво органічних добрив нового покоління, зокрема гранульованого біогумусу вермикомпосту. Гранульований вермикомпост має ряд переваг, головна з яких — його можна вносити дозовано і локально з насінням під час сівби, використовуючи наявне обладнання — при нормі внесення 300 кг/га.

Вирішуючи завдання отримання гранул з вологої маси без втрат якісних показників вермикомпосту з одночасним збереженням мікрофлори, агрофірма розробила технологію і обладнання для отримання гранульованого біогумусу з товарним найменуванням "Гумігран-1". Склад гранул цього добрива в процентах до сухої маси: гумусу — не менше 8, органічних речовин — не менше 30, азоту загального — 0,5, фосфору — 0,8, калію— 1,5. Діаметр гранул — 3—3,5 мм.

До основних переваг використання "Гумігрaну-1" слід віднести: підвищення кількості гумусу в грунті, поліпшення якісних показників вирощеної екологічно чистої продукції, тривалий вплив на підвищення родючості грунту.

Ми рекомендуємо застосовувати "Гумігран-1" для обробки насіння та позакореневого підживлення у період вегетації рослин разом з біостимулятором "Гумісол".

М.В.Байрак,
канд.біол.наук, заступник директора
Донецької дослідної станції
Інституту грунтознавства та агрохімії
ім. А.Н.Соколовського.

Вирощування перепелів

Вирощування перепелят протягом перших трьох тижнів

Найважче виростити перепелят до тритижневого віку, бо саме в цей період їх найбільше гине.

Щоб цього не траплялося, особливу увагу потрібно звертати на обігрівання. Коли пташенята вилупляться із яєць, вони повинні бути в інкубаторі ще годин 8—10, поки обсохнуть. Потім їх треба пересадити до фанерного ящика (можна картонного), над яким повісити червону лампу для обігрівання. Температура на дні ящика має бути +35°С і такою її слід підтримувати протягом тижня. На другий тиждень температуру підтримують на рівні плюс 30—32°С, третій — плюс 25—26, четвертого тижня її довести до плюс 22—23°С. А далі підтримувати на рівні плюс 19—22°С. Потрібно стежити, щоб пташенята рівномірно розміщувались під джерелом обігрівання. Скупчення молодняка свідчить, що температура у приміщенні надто низька. Висока температура призводить до великої втрати води, малого споживання корму. У приміщенні не повинно бути протягів. Освітлення перепелят до тритижневого віку, принаймні у перші два тижні, безперечно, має бути цілодобове, щоб запобігти голодові, а далі тривалість освітлення скорочують на дві години на тиждень — до 16—17 год. Площу ящика для перепелят слід передбачити з розрахунку 50 $см^2$ на одну голову до тритижневого віку. Після цього молодняк пересаджують до кліток і утримують як дорослу птицю. З огляду на швидкий ріст пташенят слід пам'ятати, що навіть короткочасне голодування може спричинити їхню масову загибель.

У перші дні їм згодовують круто зварені і протерті на тертці яйця (перепелячі разом з шкаралупою, курячі — без шкаралупи). До них додають дрібно просіяний комбікорм, різноманітні крупи. Можна згодовувати варену рибу, товчені сухарі. Не зайве давати подрібнену зелень (кульбабу, кропиву, деревій тощо), З другого дня додають добре віддушений сир, зелень цибулі, з третього — терту моркву, варену нежирну рибу, кілька крапель риб'ячого жиру, полівітаміни (1 крапля на 2 голови), кормовий біоміцин (1 чайна ложка на 100 голів), через добу — левоміцетин-сукцинат. На четвертий день починають поступово вилучати з раціону яйце. У перший тиждень перепелятам не можна давати пісок. Вони не відрізняють його від корму і, наївшись, можуть загинути. Питну воду треба наливати в капронові кришки, щоб малята не потопилися. Раз на тиждень до води для профілактики слід додавати трішки марганцівки.

Якщо у малечі закупорилася клоака, треба пінцетом видалити послід, обмити навколо пір'ячко теплою водою І обробити зеленкою чи олією. Від пуллорозу добре допомагає кормовий антибіотик — голофак.

Вирощуючи перепелят, треба пильнувати за якістю кормів і води. У годівницях вони не повинні бути тривалий час, оскільки за високої температури швидко псуються, що може спричинити отруєння молодняка. Воду в напувалках потрібно міняти щодня, напувалки обов'язково мити.

Утримання дорослих перепелів

Приміщення, в якому встановлюють клітки для перепелів, має бути сухим, теплим, з належною вентиляцією, але без протягів. Одним із сигналів, що в кімнаті протяги, є випадання у птиці пір'я, перепели стають майже голі, несучість зменшується, збільшується падіж.

Вологість повітря не повинна бути нижчою 55 %, інакше перепели більше питимуть і менше поїдатимуть корм. Якщо низька вологість тримається довго — зменшується несучість, оперення стає ламким, твердим, пташки мають скуйовджений вигляд, У таких випадках на підлогу ставлять деко з водою. Небажане і підвищення вологості понад 75%. Оптимальний її рівень для перепелів будь-якого віку — 60—70%. Температуру підтримують у межах 20—22°С, допустимі коливання від 18 до 25°С. Коли температура нижча 18°С, несучість також зменшується.

Для дорослої птиці оптимальна тривалість світлового дня — 12—17 год. Взимку, коли день короткий і птахи не встигають з'їсти добову норму корму, необхідно використовувати електричне освітлення. Встановлено, що світло звичайних, а також газоосвітлюваних (економніших) ламп за дією на птицю повністю (за винятком ефекту ультрафіолетового опромінення} замінює природне сонячне світло. Ультрафіолетова частина сонячного спектру, яка затримується віконним склом і зовсім відсутня під час штучного освітлення, має бактерицидну дію і сприяє утворенню вітаміну D. Тому перепелів, яких найчастіше утримують у клітках, встановлених у хлівах чи кімнатах, влітку бажано виносити на подвір'я. Клітки ставлять під навісом, щоб птиця не перегрівалася на сонці, або обладнують у клітці затінені куточки. Можна також їх розміщувати на підставках у саду чи прикріпити на дереві або стіні будинку.

Вимикати світло бажано в одні й ті ж години. Щоб уникнути надмірного збудження перепелів, клітки вгорі слід прикривати папером чи тканиною, які не пропускають світла.

Дехто для рівномірного освітлення й економії електроенергії над клітками на кронштейнах прикріплює лампи потужністю від 15 до 40 Вт з відбивачами. Світло спрямовують на годівниці та напувалки. Освітленість на рівні корму і води — у межах 25 — 20 лк, чи близько 4 Вт на 1 $м^2$. За яскравішого освітлення дорослі перепели починають битися, роздзьобувати один одного.

Можна утримувати перепелів і в приміщеннях без вікон. Для штучного освітлення кліток використовують звичайні (40—50 Вт) чи люмінесцентні (ЛДЦ—40) лампи. Рекомендується застосовувати переривчасте освітлення, оскільки воно дає змогу значно економити електроенергію. Досліди показали, що найвища відтворювальна здатність у перепілок, яких не тільки вирощували, а й утримували за такого переривчастого освітлення: три години світла — одна година темряви.

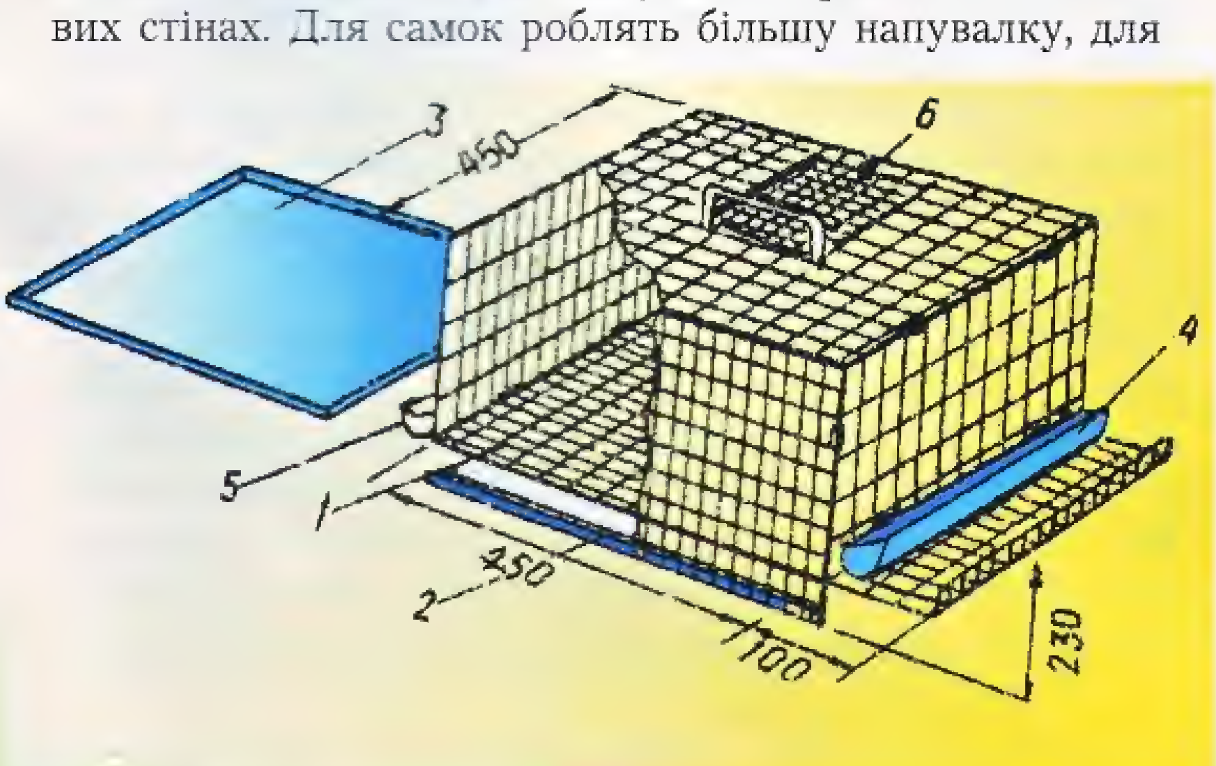
Дорослих перепелів в усіх країнах світу утримують тільки у клітках.

В індивідуальних господарствах найкраще утриму-

вати в клітках на зразок тих, які виготовляють на виробничо-експериментальній птахофабриці НВО "Комплекс" (Московська область). Така клітка розрахована на 12 дорослих перепелів. Сітчаста підлога 1 виступає у передній частині клітки у вигляді жолоба для збирання яєць. Основа клітки — два кутники, прикріплені до бокових стінок 2, які водночас є напрямними для встановлення піддону 3, куди провалюється (через вічка у підлозі) послід. Щодня піддон треба висовувати і чистити. Корм насипають до годівниць 4, прикріплених до передньої стінки клітки (відстань між прутиками стінки 2 — 2,5 см, аби птиця могла вільно висовувати голову). До задньої чи бокової стінки кріплять напувалки 5, в які щодня наливають чисту воду. Протягом дня її можна підливати в міру потреби. Напувалка може бути коротшою від годівнички, бо остання має бути на довжину всієї клітки, щоб усі перепели могли одночасно поїдати корм. У верхній частині клітки є люк 6, через який садять і забирають птицю. Висота клітки не повинна перевищувати 20 см, щоб за спроби злетіти пташки не розбивали голову.

Перепелів утримують і в дерев'яних клітках, виготовлених з планок, рейок чи дощечок. Задня і бічні стінки можуть бути суцільними, у передній роблять поздовжню щілину завширшки 30 мм, через яку перепілки поїдають корм і п'ють воду. Підлога також з похилом, виготовлена з поздовжніх рейок, відстань між якими 10—12 мм, закінчується клітка яйцезбірником. Верхня частина (стеля) суцільна. Садять і забирають птицю через відкидні дверцята 200 x 200 мм. Розмір такої клітки залежить від кількості перепелів. Оптимальна величина однієї групи — 20—25 голів. Для утримання такої групи клітка має бути таких розмірів: глибина — 500 мм, ширина — 600 мм, висота — 200 мм. Можна збільшити розміри на 5—10 мм.

Я вважаю, що перепелів краще утримувати невеликими групами, а практичніше сім'ями (3 — 4 самки і 1 самець), для 4—5 пташок пропоную змайструвати клітку розміром 390 x 240 мм, висотою 200 мм. Задня стінка і стеля суцільні (пластик, фанера тощо), підлога — без похилу, сітчаста. Щоб самки краще неслися і самець їх менше турбував, клітку варто розділити на дві секції. У більшій (260 x 240 мм) тримати самок, у меншій (130 x 240 мм) — самця. Годівницю кріплять зовні клітки на передній стінці. Роблять її на довжину стінки чи трохи коротшу. У нашому випадку 370—390 мм. Бокові бортики вищі за внутрішній і зовнішній бортики. Внутрішній бортик коротший на кілька міліметрів за зовнішній і загнутий майже на 90° до середини годівниці, зовнішній також трохи загнутий — десь на 80°. Бортики загинають, аби пташки менше розкидали корм. Напувалки кріплять на бокових стінах. Для самок роблять більшу напувалку, для самця — меншу. Дверцята, через які садять і забирають птицю, роблять у горішній частині передньої стінки (100 x 100 мм).

А взагалі цих пташок можна утримувати і в будь-яких інших клітках (для папуг) або у вольєрах. Площу визначати з розрахунку 120—130 см² на одного перепела. Ставлячи клітки, слід мати на увазі, що пташка боїться вологості, протягів, різких коливань температури. Необхідно оберігати птицю від яскравого освітлення, зокрема прямих сонячних променів.

Дорослих перепелів достатньо годувати 2 — 3 рази на добу. Як корм використовують кухонні відходи, подрібнену пшеницю, кукурудзу, сою, просо, люцерну, сир, зелень (кропива, кульбаба, спориш, мокрець, конюшина тощо), гідропонну зелень, сухе молоко (з розрахунку 0,5—1 г на голову), трав'яне борошно, подрібнене сіно, варену картоплю, капусту, моркву, буряки, а також відходи свіжої риби та корми тваринного походження. За даними деяких дослідників, для перепелів найкращими кормами є соя, люцернове борошно й кукурудза — вони можуть повністю забезпечити потребу у поживних речовинах.

Для нормального росту й розвитку перепелів необхідні мінеральні речовини: крейда, річковий пісок, дрібний гравій, черепашник, вапно, шкаралупи з яєць.

Згодовують перепелам і комбікорми, зокрема, призначені для бройлерів (заводська марка ПК-5) чи для молодняка курей (ПК-2). Однак до цих комбікормів необхідно додати черепашки чи крейду (на 95 — 96 г комбікорму 4 — 5 г черепашок чи крейди) і перемішують. 100 г такої суміші досить на перепелів з розрахунку 25 г на голову.

Але в основному кормову суміш готують вдома. Орієнтовно вона має складатися з таких компонентів (на 100 г кормосуміші): зерноборошнисті (пшоно, крупи ячмінна, артек, вівсяна подрібнена та ін.) — 60 г; білкові (риба свіжа подрібнена (відходи, сир, сухі відвійки тощо) — 36; мінеральні (крейда, яєчна шкаралупа) — 4 г. Крім того, до раціону перепелам слід вводити по 10—12 г соковитих кормів (моркву, капусту), а влітку давати досхочу свіжу подрібнену зелень (салат, кропиву, бурякове листя) або по 3 — 4 г трав'яного борошна. До суміші дехто додає ще й сухе молоко, риб'яче чи м'ясо-кісткове борошно, бульйон, сухі дріжджі. Корисні й вітаміни A, D_3, E. Вважається, що найкращими компонентами кормових сумішей як для молодняка, так і для дорослих перепелів є кукурудза, соєве і риб'яче борошно. Дають корми сухими чи у вигляді вологих мішанок.

Якщо утримувати 1—2 сім'ї, то достатньо буде відходів від вашого столу (варена картопля, вермішель, залишки м'ясного фаршу, хліб (білий) тощо). Вдома вологий корм можна приготувати також на юшці, звареній з риб'ячих нутрощів, голів, луски. Згодовують і зварені тельбухи птиці, видаливши спочатку жовч, а також черв'яків, гусінь тощо. Полюбляють перепели помідори, корисні їм яблука, топінамбур, редиска, березове, осикове листя, глиця (хвоя).

Слід зауважити, що всі корми треба згодовувати тільки подрібненими. Ні в якому разі не давати зіпсованих. Річковий пісок чи гравій, крейда, яєчна шкаралупа завжди мають бути у годівницях. У середньому на добу на одну перепілку витрачається 25 — 29 г корму і 50 —55 мл води.

І.Т.Сенєнков,
Г.А.Коваленко

Готуємось святкувати Пасху

Перш за все господині треба заздалегідь подбати про високоякісне борошно. В старовину борошно та інші сипкі продукти найчастіше зберігали в полотняних мішечках. Якщо полотняний мішечок прокип'ятити в насиченому розчині солі 10—15 хвилин, то борошно не пошкодять жучки.

Яйця для випікання також можна придбати заздалегідь. Пам'ятайте: яйце треба розбивати не над продуктами, а в окрему тарілочку, оскільки серед яєць можуть бути зіпсовані.

Яйця для крашанок повинні бути свіжими — не більше як триденними. Варити їх треба у добре підсоленій воді. Це запорука того, що цілий тиждень вони не зіпсуються. Барвники для крашанок бажано використовувати натуральні: лушпиння цибулі, медичну синьку, зеленку, концентрований відвар сушених ягід бузини та інше.

Але найголовніша турбота кожної господині — **паска.**

Перш ніж замісити тісто, борошно треба просіяти. Це збагатить його киснем і тісто буде пухким. Замішуючи тісто, не всипайте борошно в рідину, а навпаки — вливайте рідину в борошно тоненькою цівкою, безперервно помішуючи.

Порівняно з прісним тістом (його роблять із борошна та води), дріжджове тісто "молоде". Воно з'явилось в Єгипті 5–6 тисяч років тому. Мистецтво випікати святковий хліб (дріжджовий хліб був спочатку тільки святковим) від єгиптян перейшло в Грецію, а вже з Греції в Київську Русь.

Дріжджове тісто готують двома основними способами: опарним і безопарним.

Безопарний спосіб використовують, коли у господині мало цукру, яєць, масла. Тісто замішують зразу, в один прийом. До підігрітого молока або води покласти сіль, цукор, яйця, влити розведені в теплій воді або на молоці проціджені дріжджі, потім все це влити в борошно і замісити тісто. Наприкінці додати м'яке вершкове, топлене масло, олію або маргарин і вимішувати до тих пір поки тісто не перестане прилипати до рук. Готове тісто злегка обсипати борошном або змастити олією, накрити за традицією вишитим рушником і поставити в тепле місце. Коли тісто підніметься, його треба обім'яти і дати ще раз підійти. Після цього можна починати виробляти паску. Деякі господині обминають тісто двічі.

Опарне дріжджове тісто готують у два прийоми. Спочатку готують опару, а потім на ній замішують тісто. Опарне тісто готують, коли мають намір покласти побільше масла, цукру, яєць. Для приготування тіста на 1 кг борошна беруть 20—30 г дріжджів. Врахуйте, що чим більше здоби кладуть у тісто, тим більше слід покласти й дріжджів. Для приготування опари треба в теплій воді або молоці розчинити дріжджі, влити їх у половину борошна, розмішати і поставити в тепле місце на годину. За цей час опара збільшиться в об'ємі в 1,5—2 рази. Опара вважається готовою, коли максимально підніметься. Після цього вона починає поступово опускатись і на поверхні з'являються зморшки. У готову опару кладіть яйця, розтерті з цукром і сіллю, всипте частину борошна, яке залишилось, ретельно вимішайте, додавайте жири, вимішуйте доти, поки тісто не стане гладеньким. Після цього ставте на 1,5—2 години в тепле місце. За цей час тісто треба 1 — 3 рази обережно обім'яти. Для приготування тіста на паску треба 2 — 5 годин залежно від якості дріжджів, кількості здоби (чим більше здоби, тим більше часу треба для підняття тіста) та кімнатної температури, при якій "бавлять" (так казали в давнину) тісто.

Висока паска

Для високої паски використовують гофровані або конусоподібні форми. Перед випіканням їх треба ретельно змастити жиром.

Щоб приготувати паску, ***треба мати 6 склянок борошна, 200 г вершкового масла, 1,5 склянки молока, 0,5 склянки цукру, 10 яєць, 0,5 ложки солі, 50 г дріжджів, сироп з вином.*** У теплому молоці розвести дріжджі, влити в половину борошна і поставити опару в тепле місце до збільшення в об'ємі і появи пухирців на поверхні. В готову опару покласти масло, розтерте з цукром, і, поступово помішуючи, додати яйця — по одному. Всипати сіль і решту борошна. Вимісити тісто (чим довше, тим краще) і поставити його в тепле місце. Коли тісто підніметься, вимісити його ще раз. Розділити на кульки, розкласти в підготовлені форми. Врахуйте, що тісто не повинно займати більше третини форми. Коли тісто підніметься на

три чверті висоти форми, можна закладати його в піч або духовку (температура 210 — 220 градусів) на 40 — 50 хвилин.

Після випікання паска повинна вистоятись у формі 2—3 години. Після чого форми треба струсити і вийняти паски на чистий рушник. Витримати їх, не чіпаючи, не менше 6 годин.

Якщо ви хочете, щоб паска просякла сиропом, то треба дерев'яною шпажкою проколоти паску і опустити її на кілька хвилин у сироп.

Сироп для просочування паски готують так: до гарячої води додають цукор, кип'ятять, знімають піну, охолоджують, додають солодке червоне вино, бажано кагор. Червоний колір символізує христову кров, пролиту за спокуту людських гріхів.

Паска вершкова

Треба мати: ***5 склянок борошна, 1,5 склянки вершків, 250 г вершкового масла, 1 склянку цукру, 8 яєчних жовтків, 0,5 склянки мигдалю, 0,5 склянки родзинок, 0,5 склянки цукатів, 1 чайну ложечку солі, 100 г дріжджів, ванілін за смаком.*** Для глазурі: ***1 яєчний білок, 1 склянку цукрової пудри, 10 крапель лимонного соку або лимонної кислоти.*** У підігрітих вершках розвести дріжджі, половину всієї кількості борошна і поставити в тепле місце. Розтерти жовтки з цукром, додати м'яке масло і розтерти до білого кольору. Родзинки перебрати і помити. Коли опара підійде, додати до неї розтерті жовтки з маслом і цукром, родзинки, нарізані цукати, мигдаль. Масу ретельно перемішати, всипати залишки борошна, сіль і ванілін. Вимісити і поставити в тепле місце до збільшення в об'ємі в два рази. Після цього тісто треба ще раз перемісити і знову дати йому підійти. З готового тіста сформувати паску і викласти у форму з високими стінками, змащену жиром. Дно форми і стінки бажано вистелити промасленим папером. Тісто у формі має займати третину висоти. Форму з тістом поставити на розслойку на годину. Випікати паску при температурі 200—220°С протягом 60—80 хв. Коли верх паски зарум'яниться, накрити його вологим папером. Під час випікання паску не можна трясти, бо тісто на тільки від струсу, а навіть від різких звуків радіо або голосу може осісти. Готову паску викладають на рушник. Коли охолоне, верхівку покривають глазурою, яку готують так: яєчний білок збивають до збільшення в об'ємі в 3—4 рази. Продовжуючи збивати невеличкими порціями, всипають цукрову пудру, додають лимонну кислоту або сік лимона. Глазур розтирають добіла. В неї можна додати какао, шоколад, проціджений малиновий, журавлиний або калиновий сироп.

Паска заварна

Треба мати: ***5 склянок борошна, 1 склянку молока, 100 г дріжджів, 6 яєць, 2 столові ложки цукру, 100 г вершкового масла, 0,5 склянки родзинок, чверть склянки мигдалю, 1 столову ложку коньяку або рому.*** Молоко закип'ятити, заварити 0,5 склянки борошна, ретельно розмішати, остудити. Влити дріжджі, розведені в теплому молоці, перемішати і дати піднятися. Додати жовтки, розтерті з цукром добіла, збиті в піну білки і дати тісту ще раз підійти. Влити розтоплене масло, всипати решту борошна, замісити густе тісто, ретельно вимісити, додати родзинки. Викласти тісто в підготовлені форми, посипати дрібно посіченим мигдалем, дати піднятись і спекти керуючись вищенаведеними рекомендаціями.

Йдучи до церкви, в корзинку кладуть не тільки крашанки, паски, ковбаси, буженину, сало, а й невеликі пиріжечки для роздачі дітям, зустрічним добрим людям, нужденним.

Пиріжечки з м'ясом

Треба мати: ***3 кг здобного дріжджового тіста. Для начинки: 1 кг м'яса без кісток, 1—2 морквини, 50 г вершкового масла або маргарину, 1 яйце, сіль, перець, зелень за смаком. Дріжджове тісто приготувати опарним способом, розділити на кульки по 50—150 г, дати постояти 5—10 хв. і розкатати кружечки.*** На середину кожного кружечка викласти фарш і защіпнути краї, так щоб середина залишилась відкритою. Викласти на деко змащене жиром, дати постояти, змастити яйцем і випікати в духовці при температурі 230—240°С протягом 8—10 хв.

Начинка: м'ясо пропустити через м'ясорубку і обсмажити, помішуючи до готовності. Окремо підсмажити цибулю до золотистого кольору, пропустити через м'ясорубку ще раз, додати дрібно посічену моркву, зелень, посолити поперчити і перемішати. Якщо обмаль м'яса, можна використати для начинки рибу, відварену печінку з гречаною кашею, відварений рис з підсмаженою цибулею, підсмажену моркву, кабакову кашу, смажену капусту тощо.

Пиріг чигиринський гетьманський

Треба мати: ***3 склянки борошна, 1 столову ложку цукру, 200 г дріжджів, 1 склянку води, 2 столові ложки масла або маргарину, одну неповну ложечку солі. Для фаршу: 400 г м'яса без кісток, 2 цибулини, 1—2 столові ложки масла або маргарину, сіль і перець за смаком.*** Із вказаних продуктів приготувати дріжджове тісто безопарним способом. Розділити на 4 частини і розкатами коржі завтовшки 3—4 мм. На половину кожного коржа викласти фарш, накрити другою половиною і защипнути краї тіста, надаючи пирогам форму півкруга, тобто великого вареника. Дати пирогам постояти 30 хв. і пекти у гарячому жирі. Для цього використовують будь-яку олію, або суміш жирів: половину олії, половину кулінарного або яловичого жиру. Жир нагрівають до температури 180 —190 градусів до тих пір, поки він не починає злегка горіти і випаровуватись з поверхні. Готовність жиру можна визначити, опустивши в нього з чайної ложечки трішки тіста. Якщо жир нагрітий недостатньо, тісто опуститься донизу, у добре нагрітому жирі тісто не опускається, а кипить у ньому і швидко підрум'янюється. Для фаршу м'ясо нарізають невеличкими шматочками, тушкують на слабкому вогні до готовності. Тушковане м'ясо пропускають через м'ясорубку, додають трішки бульйону, в якому воно тушилося, дрібно нарізаної обсмаженої цибулі, сіль, перець. За переказами, такі пироги, що нагадують чебуреки, любив гетьман Богдан Хмельницький.

Щасливого вам свята!

Сонце, зорі і врожай

Травень

Ср 1 Кз 0.03
Чт 2
Пт 3 Вд 7.44
Сб 4 ☾ 10.17
НД 5 Рб 18.46
Пн 6
Вт 7
Ср 8 Ов 7.22
Чт 9
Пт 10 Тл 19.32
Сб 11
Нд 12 ● 13.46
Пн 13 Бл 6.04
Вт 14
Ср 15 Рк 14.34
Чт 16
Пт 17 Лв 20.52
Сб 18 ☽ 22.42
Нд 19
Пн 20 Дв 1.01
Вт 21
Ср 22 Тр 3.19
Чт 23
Пт 24 Ск 4.38
Сб 25
Нд 26 Стр 6.20
○ 14.51
Пн 27
Вт 28 Кз 9.54
Ср 29
Чт 30 Вд 16.35
Пт 31

Козеріг 1 (0.03) — 3 (7.44)

Надійшла пора масової сівби і садіння овочів у відкритому грунті. Не чекаючи припинення заморозків, продовжують висівати моркву, петрушку, пастернак, салат, щавель, кріп і шпинат. Під зодіакальним знаком Козерога рекомендується висівати й висаджувати картоплю й буряки, всі овочі, плоди яких ростуть у землі, а також ті з них, які заготовляють на зиму. Ще можна висаджувати дерева й кущі з міцною корою і висівати насіння в міцній оболонці, наприклад, шипшину.

Водолій 3 (7.44) — 5 (18.46)
☾ Третя чверть Місяця — 4 (10.17)

Після з'явлення квіткових грон смородину обробляють проти кліщів, попелиці та інших шкідників, а після закінчення квітування — проти брунькового кліща (карбофосом — 75 г на 10 л води в суміші з колоїдною сіркою — 100 г на 10 л води).

Під час появи зеленого конусу і повторно у фазі відокремлення бутонів яблуню і грушу обприскують препаратами дозволеними для застосування проти квіткоїда, попелиці та інших шкідників, суницю в період висування квітконосів — проти суничного довгоносика і листоїда, а малину у фазі бутонізації проти малинного жука і малинно-суничного довгоносика.

Риби 5 (18.46) — 8 (7.22)

Хоч метеорологи застерігають городників про можливі заморозки, селяни й досвідчені дачники не бояться висівати салати, шпинат, цибулю на перо, всі інші культури, з яких листя використовується для приготування салатів і страв.

Важливо не тільки зберегти квітуючий сад від весняних заморозків, а й створити умови для запилення квітів — основи високого врожаю плодів і ягід. Добре, якщо неподалік є пасіка, а ще краще, якщо вона стоїть безпосередньо в саду. Недаремно в народі кажуть: "Буде бджола в саду — буде яблуко на гілці".

Досвідчені городники використовують такі добре перевірені заходи, як суміщення і ущільнення посівів. Завдяки цьому не прогулює жоден метр землі ваших шести соток. І це агрономічно виправдано, адже овочеві рослини розвиваються в різні строки, та й вимоги їхні до тепла, світла, вологи неоднакові. Набір овочів для суміщених посівів досить великий. Всередині рядка, наприклад, після висаджування розсади капусти можна висіяти салат, кріп або редиску. Вони скоростиглі і капусті не пошкодять. Якщо ж у вас чимала грядка відведена під помідори, то тижнів за два до їх висаджування в одному рядку можна висіяти шпинат або салат. Добре розвиватиметься тут цибуля-ріпка на зелень.

З морквою не будуть суперничати салат і кріп: їх сіють одночасно (на 100 насінин моркви повинно бути 5—6 насінин салату і хрону).

Ущільнювач ранньої картоплі — боби. Висаджують на кущ картоплі одну насінину бобу.

Овен 8 (7.22) — 10 (19.32)

Небезпека значних заморозків зазвичай минає, особливо в південних областях України. У цей період продовжують висівати такі овочі, як горох, боби, редиска і редька.

Якщо настає стале тепло, то висаджують у відкритий грунт помідори, огірки, гарбузи, квасолю та інші теплолюбні овочі.

Телець 10 (19.32) — 13 (6.04)
● Новий Місяць 12 (13.46)

У травневі дні закладається врожай найвідповідальнішої в селі культури — картоплі. Під неї відводять світлу ділянку з глибоко розпушеним грунтом. Картопля добре вдається на легких піщаних і супіщаних землях, але буває врожайним також на суглинках і осушених торф'яниках. Маловрожайна на важких суглинках і в сирих місцях. Там її висаджують на гребенях. Починають садити картоплю, коли середня добова температура повітря досягне 10 градусів тепла.

На городах бульби висаджують під лопату ростками догори, засипаючи шаром землі товщиною 10—12 см, потім розрівнюють граблями. Через тиждень розпушування повторюють, щоб розбити грунтову кірочку. Цим ви допоможете швидше з'явитися сходам та ліквідувати бур'яни.

Висаджуючи картоплю, досвідчені городники не забувають загустити одну борозенку. Адже на ділянці можуть бути розріджені сходи. Зайві кущі з цієї борозенки ви зможете відсадити на пусті місця.

Близнюки 13 (6.04) — 15 (14.34)

Якщо ще не висадили дерева, то це можна зробити тепер, особливо великі кущі й квіти (ожину й витку троянду), а також суниці, квасолю, декоративні квіти.

Видаліть відмерле листя з суниці, підживіть її, якщо цього не здійснили раніше, суперфосфатом (30—40 г на 1 кв. м) і калійними добривами (15—20 г на 1 кв. м). Під ослаблені рослини можна внести сечовину або аміачну селітру з розрахунку 15—20 г на 1 кв. м.

Рак 15 (14.34) — 17 (20.52)

Продовжують висівати у відкритий грунт салати, шпинат, буряки, огірки, гарбузи, кавуни й дині, лагенарію, помідори перець, капусту, спаржу, цибулю на перо, кріп, мелісу.

Лев 17 (20.52) — 20 (1.01)

☽ Перша чверть Місяця — 18 (22.42)

Під плодові й кущові рослини вносять фосфорні, калійні, азотні добрива (якщо не вносили восени або в квітні). Знищують бур'яни, розпушуючи грунт у саду. Якщо не випадають дощі, то слід систематично поливати висаджені восени і навесні цього року дерева і кущі.

Діва 20 (1.01) — 22 (3.19)

Хоч цей знак Зодіаку астрологи вважають неплідними, але він має певний вплив на рослини, плід яких формується в землі, досить активно сприяє розвитку рослин для цвіту, але для плодів і ягід. Отже, сміливо висівайте й висаджуйте квіти і декоративні рослини і матимете успіх.

Терези 22 (3.19) — 24 (4.38)

Не можна забувати, що одноразові посіви можуть не вдатися: або заморозок пошкодить висіяне й посаджене, або раптова хвороба чи шкідник уразять рослину. Ось чому досвідчені городники і насіння використовують не все відразу, а висівають у декілька строків. Можна ще висіяти насіння чи висадити розсаду таких рослин, як цвітна капуста, артишок, салати, квасоля, горох і, звичайно, ж квіти. Матимете врожай кількох строків достигання, салати й зеленні культури зберете ніжними й свіжими.

Скорпіон 24 (4.38) — 26 (6.20)

Під знаком Скорпіона рекомендується висівати овочі, які повинні бути соковитими, але не можуть довго зберігатися. Зокрема, не можна масово висаджувати помідори в поліській зоні. Щоб не потрапити під заморозки, особливо в північній частині України, де вони бувають навіть у третій декаді травня, у відкритий грунт висівають пророщене насіння дуже теплолюбних баштанних культур: огірків, кавунів, динь.

Стрілець 26 (6.20) — 28 (9.54)

О Повний Місяць — 26 (14.51)

Щоб краще прижилася висаджена розсада помідорів, баклажанів, перцю, огірків, її прикривають від прямих сонячних променів ковпачками, виготовленими з цупкого паперу, або пластиковими пляшками, розрізаними навпіл.

Козеріг 28 (9.54) — 30 (16.35)

У нашого народу ще в давнину народилося прислів'я: "Прийшов Пахом (28 травня) — запахло теплом". А 29 травня на Федора Житника зацвітає горобина, всю ніч співає соловей.

А в городника робіт дуже багато, хоча в основному все вже висіяно й висаджено. Але ж бур'яни ростуть швидше й буйніше, ніж культурні рослини. Основним інструментом у руках городника в його постійній боротьбі з бур'янами є сапка.

КАЛЕНДАР

У номері:

„Дім, сад, город"

виробничо-практичний журнал №4, квітень, 2002 р.

Головний редактор **М.І.Халимоненко**

Головний художник **Т.П.Колодницька**

Заступники головного редактора

Б.К.Донгаш, І.Ф.Куштенко

Редактори А.М.Капітульська, О.В.Кисленко

Дизайн, верстка **В.О.Пономаренко**

Реклама, оголошення **В.О.Давидко, В.М.Матохнюк, тел. 552-95-11**

Розповсюдження, маркетинг **Т.І.Лазебник, тел.552-94-60**

Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 23.10.98

Підписано до друку 19.03.2002 р.

Загальний тираж 148 322 прим. (у тому числі: російською мовою і в комплектах з іншими журналами — 28 665 прим.)

Ціна договірна.

Адреса: 02094, Київ-94, пр.Гагаріна, 17-а. Тел. (044) 552-95-13

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.

«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.

«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.

«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.

«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.

«Дім, сад, город» + «Наш дім» — 21871.

«Дім, сад, город» + «Чумацький шлях»+ + «Вокруг света» — 21843.

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».

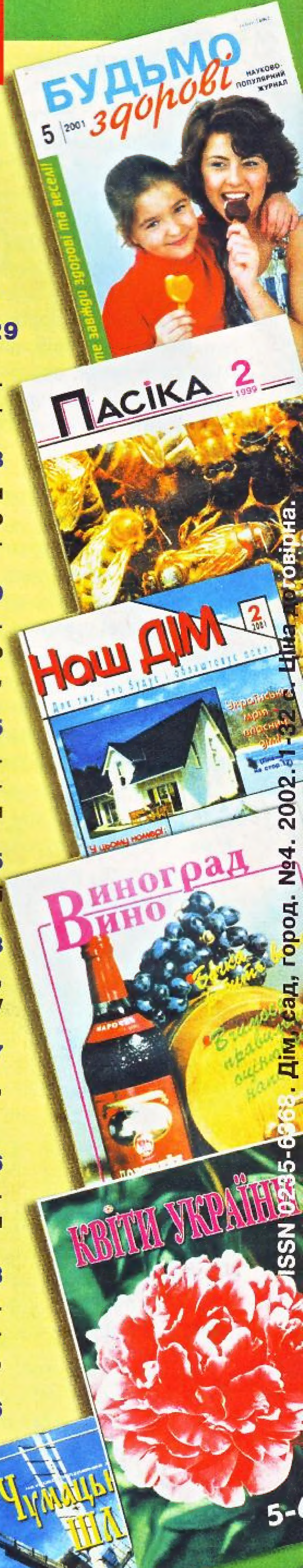
Видруковано у друкарні ТОВ «Новий друк», м.Київ, вул. Магнітогорська,1.

Тел. (044) 558-29-60, тел./факс (044) 551-58-58.

Індекс 74142

Незабаром розпочнеться передплата на II півріччя 2002 р.

Всеукраїнський щомісячний виробничо-практичний журнал

Дім, сад, город

Журнал "Дім, сад, город" видається з 1989 року. Найпопулярніше в Україні, справді народне видання для всіх, чиє життя і праця пов'язані із землею.

Журнал "Дім, сад, город" (укр.). Передплатний індекс 74142

Журнал "Дом, сад, огород" (рос.). Передплатний індекс 22429

"Будьмо здорові" — щомісячне видання з проблем охорони здоров'я. Публікації медиків-практиків, діячів української та світової медичної науки, досвід народних цілителів і травознаїв.

Передплатний індекс 74063

"Пасіка" — українсько-чеський щомісячник з практичними порадами як для досвідчених бджолярів, так і для початківців. Вміщує багато корисної та цікавої інформації стосовно використання цілющих властивостей меду.

Передплатний індекс 74429

"Квіти України" — єдине в Україні спеціалізоване ілюстроване видання для квітникарів. Рекомендації досвідчених фахівців стосовно ведення всіх галузей квітникарства, розповіді про кращі сорти квітів, ботанічні сади, публікації відомих селекціонерів.

Передплатний індекс 74275

"Виноград. Вино" — журнал для виноградарів-любителів і професіоналів. Розповіді про випробувані та нові сорти винограду, поради щодо боротьби з хворобами і шкідниками, рецепти виготовлення найрізноманітніших вин.

Передплатний індекс 40305

"Наш дім" — незамінне видання для всіх, хто хоче спорудити і кваліфіковано облаштувати оселю.

Передплатний індекс 74453

"Туризм сільський зелений" — щоквартальне видання для всіх, хто бажає відпочити в сільській місцевості або надати свою садибу для відпочинку. Досвід в цій галузі інших країн.

Передплатний індекс 40307

"Чумацький шлях" — для тих, хто цікавиться історією, культурою, звичаями народів світу. Подорожі, пригоди, знахідки.
Корисний для вчителів, студентів, школярів.

Передплатний індекс 22436

"Зелений календар" — газета, яка порадить садівникам і городникам, у які строки найкраще проводити ті чи інші роботи, яким сортам віддати перевагу, як захистити насадження від шкідників і хвороб.

Передплатний індекс 30203

"Яблунька" — багатоілюстроване видання для дошкільнят і школярів. Цікаво, захоплююче розповідає про таємниці природи, походження тварин, рослин. Флористика, казки, легенди, дитяча пошта, конкурси, вікторини, ігрові завдання, призи.

Передплатний індекс 40306

"Яблунька" з щоквартальним додатком **"Розфарбуй!"**

Передплатний індекс 21870

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. №4. 2002. 1-32 с. Ціна договірна.